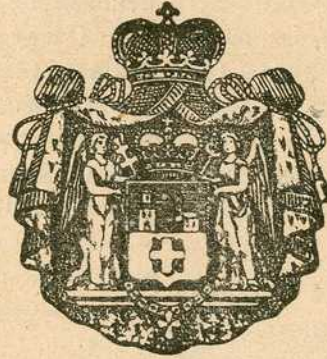

СРПСКИ СИОН

Год. XIII

Број 18

ЗВАНИЧАН ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ И ЈЕРАРХИЈСКО-ЦРКВЕНЕ СТВАРИ
СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

ВЛАСНИК

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије

УРЕДНИК

Протојереј Димитрије Руварац

У Ср. Карловцима у уторак 30. септембра 1903.

ЗВАНИЧНО.

Произведени и рукоположени.

Његова Светост Преузвишени Г. српски Патријарх *Георгије*, благоизволео је 8. (21.) о. м. произвести сингела *др. Августина Бошњакловића*, за пртосингела, поверивши му управу ман. Хопова.

Његово Високопреосвештенство Господин Епископ Бачки *Митрофан Шевић* благоизволео је у храму св. три Јерарха у Новом Саду дана 28. августа (10. септембра) о. г. свршенога богослова *Теодора Милића* рукоположити за ђакона, а дана 30. августа (12. септембра) за презвитера, који је одређен за администратора парохије у Јегри.

Његово Високопреосвештенство Господин Епископ Бачки *Митрофан Шевић* благоизволео је у храму вазнесенија Господњег у Горњем Ковиљу дана 8. (21.) септембра о. г. рукоположити свршеног богослова *Павла Гавриловића* за ђакона, а дана 9. (22.) септембра о храмовној слави у Ковиљ-Сент-Ивану за презвитера, који је одређен за личног помоћника пароху у Горњем Ковиљу.

Наредба

срп. прав. нар. школскога савета, упућена архидијецезанском и осталим епархијским школским одборима у предмету прописа књижице: „Библијека повест старог и новог завета“ од проте Јов. Бороте за уџбеник у срп. нар. осн. школама.

Ad Ш. С. $\frac{314.}{340.}$ ex 1903.

Његова Светост преузвишени госп. Георгије, патријарх српски, на темељу одлуке православног српског св. архијерејског синода бр. М. 175. Син. 25. ex 1899. одобрио је под бр. М. 192. ex 1903. за уџбеник у српским вероисповедним основним школама књижицу под натписом: „Библијска повест старог и новог завета, за основну школу написао прота Јован Борота“. (Издање Српске Манастирске Штампарије у Карловцима, цена 30 погура), па је услед тога едлучио овај школски савет у седници својој од нижеозначенога дана и под горњим бројем горе одобрену књижицу као уџбеник за српске вероисповедне основне школе прописати и о томе славно-исти знања и даљег расположења ради извести с тим, да се горе-споменути уџбеник већ почетком 1903|4., школске године има у подручним срп. нар. основ.

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

школама увести, а досада употребљавани уџбеник у поменути школама ван употребе ставити.

О учињеном расположењу имаће славно-исти у своје време овом школском савету извештај поднети.

Из седнице срп. прав. нар. школског савета, држане у Карловцима дне 30. јулија (12. августа) 1903. године.

Георгије с. р.
Патријарх.

Н а р е д б а

срп. прав. нар. школског савета упућена архијерејезанском и осталим епархијским школским одборима у предмету употребе књижица: „Песмарица“ и „Малая Катавасія“ и о наруџбинама код српске манастирске штампарије.

Ad Ш. С. $\frac{433}{296}$ ex 1903.

Одлуком својом од нижеозначенога дана и под горњим бројем, а на молбу управе српске манастирске штампарије у Карловцима, одлучио је овај школски савет поново и то строго упутити славноисти, да књижицу под натписом: „Песмарица за православне вероисповедне српске народне школе, према наставној основи изданој од школског савета израдио: Александар Јорговић, учитељ у српској вишој девојачкој школи новосадској“ (цена 30 новч.), која је одлуком школског савета од 17. (29.) августа 1896. бр. Ш. С. 298|196 ex 1896. односно од 29. маја (10. јуна) 1897. бр. 110|105. ex 1897. одобрена и прописана као школска књига при настави у певању за све срп. прав. нар. осн. школе као и књижицу под натписом: „Малая Катавасія“ (цена 40 потура) коју је издала српска манастирска штампарија у Карловцима и која је одлуком школског савета од 3. (15) августа. 1895. бр. Ш. С. 242|187. ex 1895. проглашена као школска књига за све срп. прав. нар. осн. школе за учење текстова и за црквено појање — безодвлачно у тамоподручне срп. нар. школе уведе у колико славноисти то досада није учинио.

Уједно је овај школски савет одлучио упутити славноисти, да у смислу оvd. одлуке од 13. (25.) новембра 1893 год. бр. Ш. С. 152|196 ex 1893. у овим приликама, у којима је славноистом потребна штампарија, израду штампарскога посла повери српској ма-

настирској штампарији у Карловцима, као и да славноисти упути тамоподручне срп. прав. црквено-школске опћине, да ове имају све потребне тисканице за срп. прав. нар. осн. школе код споменуте штампарије набављати.

О том се славноисти уз очекивање извештаја о учињеном расположењу знања и даљег поступања ради извештава.

Из седнице срп. прав. нар. школског савета држане у Карловцима, 29. јула (11. августа) 1903. год.

Георгије с. р.
Патријарх.

Извештај

о седници епарх. конзисторије бачке држане у Н. Саду 19. Авг. (1 Септ.) о. г. под председништвом Његова Високопреосвештенства Господина Епископа Митрофана.

Записник прошле седнице оверовљен. — Узет на знање извештај бележников, да се јулека седница због недоласка чланова није могла одржати. — Саопћена одлука Саб. Одбора, којом Љуб. Каћанском пароку кулпинском дозначаје мировину годишњу од 800 круна. — Публиковане одлуке Саб. Одбора у погледу подарења припомоћи некојим свештеницима и свешт. удовицама. — Публикована одлука МЦСавета, којом потврђује одлуку конзисторије о умировљењу Љуб. Каћанског пароха у Кулпину. — Публиковане су странкама и парох. звањима 6 коначних бракоразводних пресуда. — Донесене 3 бракоразводне пресуде гласеће на развод брака. — На МЦСавет директно одаслата жалба Тим. Димитријевића против поступка истражног изасланства конзисторије, враћена истом. — Узети на знање отписе впреосв. госп. Епископа дијецезана о произведеним чтецима у Ст. Паланци и Ман. Ковиљу. — На отпис Његове Светости издата су упутства окружним протопресвитерима жабаљском и сомборском ради увањања катихизиса односно библијске повести Јована Бороте у комуналним школама те и Министарство као врховна власт тих школа о том извештена. — Публиковани су отписи Министарства о подарењу државне припомоћи неким свештеницима и свешт. удовицама. — Циркуларно публикован отпис Министарства, да парох. звања просто од поштанске пристојбе могу и у предметима надлежности са полит. опћинама дописивати. — Публиковани отписи Министарства, којим дозво-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

лава исправку погрешних убележења у цркв. матрикуле односним парох. звањима извршења ради. — Кр. ерески суд у Сомбору извештен, да ће му се затражени списи у предмету тужбе Жарка Поповића против Ј. Маглића и др. тек по окончању овога предмета код конзисторије издати. — Узет са захвалношћу достављен Шематизам митрополије бањалучко-бихаћке. — Саопштено је административном одбору бачком да је конзисторија у предмету крејирања новог свешт. места у Чуругу мњења, да је ово крејирање са душепопечитељског гледишта потребно, у предмету пак неспровађања редукције парохија у Мошорину, да питање ово није савремено јер су оба свештеника у животу. — Усвојен је предлог административног одбора у погледу издања новог „Шематизма“, и наређено прикупљање потребнога градива. — Саопштено је админ. одбору, да пошто је конз. фискалу до избора фишкала дозволила, да мњења своја писмено даје, истог на долазак у седнице приморати не може. — Пре него што би конзисторија изрекла опомену Ст. Т. пароху у Л., затражени су списи о вођеној истрази у Л. — Упућени су парох В. Поповић у Мошорину и Ст. Стефановић у Ков. СтИвану, да дуг свој на актуалну парох. сесију и еквивалент за прошлу годину исплате; Емил Степанов парох у Тителу пак упућен, да стање своје са књигама и табацима искаже. — Саопштене су од Саб. Одбора на админ. одбор управљене и од овога конзисторији уступљене одлуке у погледу подарења припомоћи неким сиромашним свешт. удовицама. — Узета на знање одлука саб. одбора у погледу повишења припомоћи за плаћање пароха у Станишићу за своту од 400 кр. годишње. — Публикован је допис админ. одбора вршачког у предмету одобрене припомоћи од Саб. Одбора неким у овој епархији станујућим свешт. удовицама. — Издато је циркуларно упутство, да се циркуларни налог, по коме се свештенству забрањује обнашати перовођеке дужности, има тако тумачити, да капелани и ђакони могу бити перовође. — Поверено је конз. фискалу, да пријаву против католичког свештеника у Чуругу због ненадлежно обављеног крштења учини, уједно овај случај пријављен и његовом Ординаријату. — Поднесци окружног протопрезвитера новосадеког, молског парох. звања и сегединског ради издејствовања дозволе за исправке у цркв. матицама, уважени и затражена дозвола. — Узет је на знање из-

вештај бележников, да је услед извештаја окружног протопрезвитера сомборског о разрешењу Дим. Бокшана од администрације у Станишићу и увађања у звање Берисава Берића, о томе и Саб. Одбор президијално извештен ради равнања при исплати припомоћи истом администратору. — По обављеном претходном извиђају гледи једног спорног стола, подарен је исти призивачу Данилу Верки као старијем, а закључак цркв. одбора ван крепости стављен. — На поднесак пароха Ђ. Велића у Н. Саду да му се дозвола за исправак у матицама крштених издејствује код кр. уг. Министарства просвете, упућен је исти да споразумно са окружним протопрезвитером исту исправку изврши, пошто је рођење ово било већ после увађања државних матрикула. — Тужба Веље Ђосића и др. из Мола против јер. Г. К. уступљена је заједно са изјашњењем истог јереја члану Божићу Поповићу на проучење и предлог. — Поводом поновне истраге обављене од стране Вел. Грегоровића пароха у Ст. Кањижи и Дра Бранка Илића чланова конзисторије у предмету обављеног свештеничког избора у Суботици, поново је одбијен позив јер. Тим. Димитријевића а избор Ис. Лудајића сврш. богослова потврђен. — Узет на знање извештај бележников о президијално увиђеним благажни срп. нар. цркв. фондова и заклада на исплату одаслатим признаницама Дим. Бокшана бившег и Б. Берића садањег администратора станишићског. — На основу извештаја истражног изасланства Софр. Јаконића пароха и дра Вит. Лудајића чланова конзист., кажњен је јер. Н. К. у С. због пијанства одлучењем од места службе на 2 недеље и од висопросвештенства господина епископа досуђена му је епитимија, да у Ман. Ковиљу интерниран има бити. — Изјашњење ђакона Ђ. Павковића на пријаву окружног протопрезвитера, издато фишкалу на мњење и предлог. — Бракоразводна пресуда пошто се пребивање Јелене Мудрински није могло испоставити, достављена је curator-у ad actum те сви списи на расмотрење вел. МЦСавету одаслати. — Издата опомена јер. Е. Ст. пароху у Т. што није о отсуству своме известио свога протопрезвитера, да је овај за долазак свој други дан могао одредити, уједно је представка министру просвете упућена, да управу грађанске и основне државне школе упутити, да у будуће дан испита за веронауку имају саопштити испитном поверенику окружном

протопрезвитеру жабаљском, те да се испити из веронауке под вођењем не од цивилних повереника већ од повереника конзисторије обављају. — Упозорен председник цркв. општине у С. да није властан свештенство казнити, те им хонорар за парастосе отступно од закључка цркв. општ. издавати. — Тужба Б. Бељанског из Ст. К. против пароха Д. Ч. издата овом на изјашњење. — Поводом пријаве цркв. општине у С., позват је јереј Ж. Ј. П. да се изјасни, за што је Јоцу Маглића и др. дао криминалном суду, када је већ конзисторија у њихову спору поступила. — Цркв. одбору у Турији на молбу његову достављена је пријава пароха, ради давања потребног изјашњења. — Избор Дра Стевана Момировића за свештеника у Ст. Сивцу потврђен, те је рескриптуално стање заведено и Милош Рајић за пароха постављен, а први за сист. помоћника. — Молба Димитрија Рајића администратора у Стон. Београду да му се капеланија или администрација у Ст. Сивцу као безпредметна не уважена. — Призиви Панте пл. Поповића пароха у Петрову Селу и Тим. Димитријевића у Сенти у предмету цркв. столова, спроведена СМЦСавету. — Узет на знање извештај цркв. општине у Мартоношу, да пукотине, које се на цркви појавише, према мњењу стручњака нису опасне. — Молба сврш. богослова Ст. Стратимировића из Кулпина ради полагања стечајног испита, издата председнику испитне комисије Јов. Бороти окружном протопрезвитеру. — Молбе неких свешт. удовица ради получења припомоћи спроведене вис. Министарству. — Пријава пол. општине у Бајши да ју парох није званично на благодареније позвао, уступљена пароху на изјашњење. — Изјашњење јереја Стев. Темеринца на тужбу Ст. Очуче у Локу, узето на знање и тај предмет скинут са дневнога реда. — Узет на знање извештај окружног протопрезвитера у Жабљу да је своје звање наступио. — На жалбу пароха у Ади, да је надсолгабиров у Сенти под претњом новчане глобе истога позвао, да му из протокола крштених Милоша Бранчића изда са исправком да је презиме на „Борош“ променио, саопштено је ово вел. жупану бач-бодрошком с тим, да солгабиров на такве позиве није властан и да сама странка има на надлежном месту упитну исправку затражити. — Према одлуци МЦСавета установљен је поново рачун јер. Тим. Димитријевића ради отштете, коју штету му је тамошњи јер. Св. Димитријевић

својим улетањем у његову парохију проузроковао. — Изјашњење јереја Св. Димитријевића на пријаву Тим. Димитријевића у Суботици због надлежно обављеног венчања, пошто су се оба јереја накнадно споразумела, скинуто са дневног реда. — Два поднеска парох. звања у Н. Саду при храму Св. Три јерарха у предмету исправке матица цркв. спроведене министру просвете. — Списи достављени од солгабировата паланачког ради наређења поступка за 5 случајева накнадних и матрикулисања враћена истом, да ово у делокруг конзисторије више не спада. — Извештај окружног протопрезвитера новосадског о обављеном испиту из веронауке у Новом Врбасу на државној полугимназији узет на знање, те умољен епарх. админ. одбор, да му трошковник одобри и благајну епарх. фонда на исплату упути. — Призив Зорке Миливојевић Зурковић против оностраног решења донесеног на одлуку сирочацког стола сомборског, којом се исплата плате и берива умоболног мужа јој обуставља, враћен као ненадлежно поднесен.

НЕЗВАНИЧНО.

О

избору презвитера — пароха.

Д. Р.

У погледу постављања и намештања свештеника, учи наша св. источно-православна црква ово:

По 2. правилу св. апостола, свештеника — презвитера — поставља један епископ.

Ова је власт дата њима на основу учења св. писма, а поглавито на посланици св. апостола Павла Титу 1. 5, у којој му рече: „Сегаш ради остави их тај из Критџ, да недокончана исправиши, и оустриши по всѣмъ градомъ пресвѣтеры, ѣкоже тебѣ азъ повелѣхъ.“

Најбољи и најкомпетентнији тумачи — канонисте — Зонара и Валсамон, тврде у свома тумачењу овог правила, да исти признаје епископу право како избора, тако и рукоположења, пошто нема никаквог прописа, да тек по претходном избору може некога рукоположити за презвитера.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Па и ако је епископу припадало право избора и рукоположења презвитера, ипак су они својевољно од тога свога права уступили и клиру — презвитерском савету — и народу, да и они изреку, да л је дотични сиреман и достојан у опште за свештеника, односно да л је заслужан на намењено му место.

Временом је и у томе наступила промена и измена, те н. пр. данашњим даном у васељенским патријаршијама, где су обично парохије простране, и где у свакој парохији постоје обично три презвитера и ђакон, најстаријег — пароха — поставља епископ, пошто прво саслуша мњење дотичне општине, а остала два или ако их је више, бира парох са преставницима општинским, и избор њихов потврђује епископ.

У Русији на предлог конзисторије, поставља свештенике епископ.

У Србији и Грчкој краљевини именује свештенике епископ. У Србији се расписује конкурс за сваку парохију.

У краљевини Румунији, поставља свештеника епископ у споразуму са министром црквених дела.

У бугарском егзархату — кнежевини Бугарској и епархијама у Турској, које потпадају под управу бугарског егзарха у Цариграду — бира свештеника општа скупштина свију парохијана са свештеницима дотичног места, а избор потврђује епископ, пошто прво саслуша мишљење конзисторије.

У кнежевини Црној Гори поставља свештенике митрополит у споразуму са кнежевском владом.

У карловачкој и сибинској митрополији, обављају избор свештеника црквене скупштине, а конзисторија потврђује избор.

У буковинско-далматинској митрополији поставља свештенике епископ по саслушању мишљења конзисторије.

У карловачкој митрополији од 1690. до 1782., постављали су свештенике неограничено епископи.

Системом конзисторијалном од 5. Априла 1782. пренето је право постављања свештеника на конзисторије, ал је обично она постављала за свештенике онога, кога је дотични епископ желео.

Народни сабор од 1864/5. донео је наређење, да црквене скупштине бирају свештенике, које је наређење кр. рескриптом 10. Августа 1868. добило потврду.

У истом рескрипту говори се у II. Г. §. §. 53.—63. о избору системизованих помоћника и пароха.

По §. §. 55. и 56. на свако упражњено место, расписује конзисторија стечај, а конкурирати могу из целе српске јерархије — митрополије карловачке — они, који су у стању показати строг црквено-религиозни живот, и који су стечајни испит положили, односно, који га нису дужни полагати.

По §. 57. конзисторија испитује молбенице конкурената, и оне, који прописана својства немају, одбацује, остале управља на општину ради избора, односно кандидирања.

По §. 58. Црквена скупштина предузима избор односно кандидацију, и ако од приуштених избору један добије 2/3 гласова, тога конзисторија потврђује, иначе се она двојица или тројица који највише гласова добили буду, подносе конзисторији, да једног од њих именује.

Из овога се види, да по том уређењу епископ нема *никаквог* права на постављање свештеника-пароха.

Истина, он је председник у конзисторији, ал он у њојзи нема гласа, односно има га само онда, ако су гласови на једнако подељени, и као председник дужан је да изврши сваки закључак донесен од већине чланова.

Време је истиснуло народ од учествовања при постављању свештеника, а народни сабор 1864/5. и тадашња јерархија, која је пристала на онакво постављање, одузела је епископима сваки утицај при постављању свештеника, по ком може постати свештеником и онај, за кога је дотични епископ уверен и осведочен, да није у опште за свештеника, а најмање за тражено место.

Зашто је народни сабор одузео епископима утицај при постављању свештеника, види се из речи недавно умрлога др. Теодора Мандића, који у својим „Успоменама из нашег народног живота“ у II. св. на

56/7. рече: „Тим одређењем хтео је сабор да зада смртни удар „симонији“, која је као прв подгризала жиле црквеног живота у Срба. Било је истина у свако време племенитих људи међу архијерејима, који су ставили себи задаћу, живети и радити за бољитак свога народа. Ал ако је зао удес себичност и грабљивост подигао на епископску столицу, онда је и добро дотирана дијецеза указала слику, која је болом морала испунити груди сваког човека од поштења.“

А зашто је и како је могао и смео и епископат на тако шта пристати, да при постављању свештеника једино ту улогу има, да рукоположи изабраног за ђакона и свештеника; на то би нам питање могла одговорити једино тадашња јерархија, а у првом реду патријар Самуило Маширевић, који подједно и носи највећу одговорност за уништен постојећи вековима уплив епископски при постављању свештеника, на основу учења црквеног.

Кад је у сабору претресано питање о томе, да ли да се сматра за изабраног од скупштине онај, који добије 2/3 гласова или који има више гласова, устао је епископ будимски Арсеније Стојковић, те је рекао: „Не слаже се с црквом нашом да општина и репрезентира и кандидира. Нека се изрече начело: „како бира општина, да ли презентира или кандидира. Ако презентира, онда представља једног, а ако кандидира, онда иду тројица.“

По синодско-саборском предлогу §. 60. овако је гласио: „Епархијска конзисторија, кад прими протокол (изборни), избор чини између предложених лица, или ако би се сви гласови сјединили на једног, потврђује и наређује што треба да се рукоположи и уведе у службу.“

Одбор ad hoc, овако је исти §. изменио: „Епархијска конзисторија, кад прими протокол, најдаље за 6 недеља учиниће избор од предложених лица, или ако би се 2/3 гласова на једно сјединиле, за исто време потврђује и што треба одмах наређује да се рукоположи и у службу уведе; у противном случају остаје увређеној страни право да се обрати митрополитско-црквеном савету, да овај нареди да се закон врши.“

Архимандрит Герман Анђелић, као извештач одбора ad hoc. прочитавши овај §. рече: а тако не може остати.

Владика Стојковић на то примети, да ни канон, ни митрополит, ни синод, нити ико на свету може владикау натерати да против савести своје кога рукоположи.

Др. Светозар Милетић, одговара на то: „У канону има прописано, за које се време могу поставити. па кад дође време, мора владика хтео или не хтео рукоположити; ту се његова савест не пита. А има закона, по којима и владика може на суд доћи. Не можемо ми ничију савест узети за сигурно.“

Услед тога се заподела ова дебата.

Комесар рече, да у стварима каноничким, не сме ни за длаку попустити (!), јер му је то од двора наложено.

Стеван Петровић, велики жупан одговара: Ако то буде, онда је сав наш труд узалудан. Јер кад је владици савест закон, он може учинити шта год хоће, а закљаче се за савест, зашто дакле да се трудимо око тога, кад наш закон за њега не важи?

Патријар: Мора владика узрок казати.

Владика Стојковић: Има различних узрока, па и таквих, које не мора ником казати. (То не ваља. Жагор.) Треба што год и на савест владици оставити.

Др. Милетић: То никако не може бити. Не можемо, а и не ћемо да се ослањамо на савест појединих људи, јер мени може савест допустити да учиним против правде и закона.

Комесар: Владика не може на суд позван бити, као што је црквени савет, јер то није његов суд; њему може само си под судити.

Владика Кенгелац: По себи се разуме, да ће озлојеђени конзисторијом даље правцу тражити, али само не треба то у закон заводити.

Др. Милетић: Ако он не ће свештеника да рукоположи, нека га други владика рукоположи.

Владика Стојковић: То не сме и не може бити.

Др. Милетић. А ми ћемо учинити да може.

Владика Стојковић: Сабор нема тог права, дакле не може решити.

Петар Чарнојевић. Нека свети патријар узме каноне и види, може ли сам решити, ако не може он нека сазове синод.

Др. Милетић: Реците: имамо ли права или немамо, ако немамо потрудићемо се да докажемо да имамо.

Др. Јован Хаџић: Треба разјаснити, да ли је синод или политична власт надлежна да реши.

Владика Стојковић: Ту није крив владика, ако не ће да га рукоположи, ту се онда претпоставља да има узрока.

Александар Волић: А каква је то гаранција, кад владика вели да има узрока, а не ће да га каже? Може и да не буде узрока. ал владици није по вољи, или му је из личних интереса или других каквих узрока противан, пак шта ћемо онда?

Комесар: Кад се конкурсе распише, онда конзисторија одбија „деморализоване.“

Владика Стојковић: Кад се говори о конзисторији, онда се и владика подразумева. (Више гласова: То је онда владика конзисторија).

Др. Милетић: Кад се саборни закони донесу, а владика вели: уређено је, али не ће савести ради, онда нам таке владике не требају.

Патријар: И до сад су тужбе одлазиле на владике у Беч, али цар их није примао него враћао старешини цркве, да он то реши; а не ће се ни догодити таке тужбе.

Владика Кенгелац: Сваки зна свој пут којим ће тражити, ако је у чему оштећен. Свестан човек не може, нити чини неправде.

Др. Хаџић: Одбор је за то рекао, што није знао куда управ иде.

Владика Кенгелац: Канони кажу: владици суди митрополит са синодом. Па кад у канонима стоји, нашто уводити?

Др. Милетић: Ево шта кажу канони. (Хоће да их цитира).

Комесар: Молим Господо! Та ми се не разумемо. (Сви дебатују између себе, жагор).

Петровић жели, да конзисторија решава где што буде.

Др. Милетић: Ту би опет могао вла-

дика рећи да му се не слаже са савешћу; па онда је залудан труд.

Владика Стојковић: Нек се само измене.

Миковић је за то, да ствар иде опет на одбор.

Мајор Сава Давидовац: Слаже се с мишљењем г. Миковића.

Владика Кенгелац: Пристајемо на митрополита (Не!)

Др. Хаџић: Нек иде опет на одбор ad hoc.

У идућој је ХХ. седници, Анђелић јавио, да је одбор по ново претресао §. 60., па га је удесио тако, да могу обе стране бити задовољне, наиме, закључио је, да се најдаље за 6 недеља има место попунити, у противном случају пак остаје дотичној страни право обратити се на митрополита, па ће онда путем својим наредити да се закон изврши.

Владика Стојковић примећаваша, да је ту само за владикау казано шта ће се радити, али ако и митрополит као дијецезан погрешити, како ће се онда поступити?

Др. Милетић вели, да се то изостави са свим, јер томе ту и онако није место, него кад дође до највишег суда, онда ће о томе говорити, а најпосле и сумња, да ће се доћи до митрополитског савета, јер по инструкцији, која је данас прочитана, не верујем ни да ћемо имати митрополитско црквени савет.

Комесар: Нека онда остане првобитна редакција.

Владика Стојковић: Не свидими се, што нигде није дужност пароха санкционовања; парох је нижи и може лакше погрешити, па о њему се не говори ништа, а владици, који је виши и теже у погрешку може пасти, све се прописује — одређује.

Др. Мандић: Доћи ће и о пароху у своје време; а ако се против владике не допусти рекурсе, онда ће самовољству бити врата отворена.

Комесар: Немојте страсти давати маха, нека господа хоће ново нешто, што није могућно ни помислити. Како би ту могла конзисторија грешити, кад она од конкурената све оне избере и општине на избор пошље, који су добри; али међу тим прочује се за оног од општине изабраног да

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

је против канона сагрешио, да има недостатак какав, с којим по канонима не може носити чин свештенички: онда ту мора владика стати са рукополагањем и потраживати да се извиди ствар. Па ако се у томе задржи и не усхте рукоположити, онда нема општина право да се даље тужи ни узрока да правицу тражи.

Патријар (Стојковићу): Ни митрополит није независан, ни он не може чинити шта хоће. На што онда апелаторија? Па сад ако укинемо апелаторију, поставићемо на њено место црквено-школски савет.

Комесар: Али у духовним стварима владина савест не може доћи ни пред какав суд. То је тако и код римокатолика.

Патријар: На митрополитски суд увек долази, а одавде је пут к Његовом Величанству.

Владика Стојковић: Молим Ваша Светост, може владика не живети добро с митрополитом, пак ће митрополит тражити да владици шкоди.

Патријар: Тешко нама!

Др. Хаџић вели, да је одборска редакција дала повода свој овој распри. Одбор је т. ј. имао правно гледиште своје, да свакој повређеној страни остави пут отворен тражити правицу, и на основу тога определио је опште правило, у том општем правилу садржавају се и специјалне стране.

Др. Милетић: Та има владика да извршује и друге тајне, а не само да рукополаже; за то држим, да кад дођемо на организацију конзисторије, онда да о том говоримо, не у овом §.

Комесар жели да остане при првобитној редакцији, јер се тамо ничије право не вређа.

Др. Милетић ипак жели да дође мотивирано закључење, да се спомене у протоколу, да је одложено, а не за свагда изостављено.

Анђелић чита првобитну редакцију. (Прима се).

Овај је §. 60. у потврђеним закључцима — кр. рескрипту — §. 61. и гласи: „Епархијска конзисторија, кад прими записник, чини најдаље за 6 недеља избор од предложених лица, или у случају, ако би се $\frac{2}{3}$ гласова на једног сјединило, за

исто време потврђује овог, и одмах нужно за рукоположење и уведење у званије располаже.“

Ето, **нако** је дошло до тога, да епископ нема никаквог утицаја при избору свештеника-пароха

(Свршиће се).

Предлог

српских архијереја од 1851. о уређењу српске православне цркве.

Превод

Васе Николајевића.

3

(Свршетак.)

У Буковини не постоји фишкар, него су ту: 4 канцелисте, 1 канцеларијски послужитељ, један лојач, један гласник пешак, и један на коњу.

Та тако састављена конзисторија у нашој цркви без икаква основа, имала је за своју директиву тако звану: Normale Consistorial-System, по којој је била обвезана да поступа и којом је често пута насиле учињено на савест епископу, те је кадкад исту и одгодити морао, јер је том системом присиљен био, да се увек већини придружи. После многог искуства показало се, да та система није целисходна, и већ одавна подизали су се гласови против исте како од стране дијецезана, тако и од области, које с овима стоје у додиру, признавајући да је врло потребно и нужно, да се иста реформише.

Сакупљени епископи желе, да се та инштитуција, која њиховој цркви не одговара, одбаци, те да виде своју црквену управу у духу своје цркве и гореназначеног зак. чл. од 1847/8. као и превишњег патента од 4. Марта 1849., придржав уз то и све оно, што је искуство од дотадање системе показало као добро и корисно, тако удешену и учвршћену, како би та управа бићу и самосталности цркве достојно и корисно послужила.

Епископу при његовој самосталној управи црквених дела, могла би се нужна помоћ пружити на овај начин:

I. За испомагање при отправљању и вршењу репрезентационих и административних дијецезанских послова, именује епископ из броја свога дијецезалног свештенства једнога или према величини дијецезе, два и више рефе-

рената и уклања их кад за добро нађе, те држи своју сопствену канцеларију са потребним особљем. Ови би се намештали уз сталну пристојну плату и искључиво за званичење епископско употребљавали, те се не би смели примити још каквог другог посла.

За издржавање канцеларијске послуге, имао би се исходити скроман паушал. За арадску дијецезу предложила би се као и досад два дијецезанска саветника с референтом.

II. Пошто по прописима православне саборне источне цркве, сваки дијецезан епископ у важним стварима, које се тичу добра и невоље дијецезе, има да саслуша глас свога клира, те пошто је за кажњење код свештеника или у опће духовног лица, одлучивиње у погледу тајања и т. д. нуждан повећи број саветника; то се има за те црквене прилике установити уз епископа један дијецезански Савет, који би му имао пружити помоћ и потпору.

Дијецезански Савет имао би се састојати из два манастирска настојатеља (где су више манастира, а где је један манастир из једног), из два протопрезвитера, и два пароха. Избор тих дијецезанских саветника обавља на тројни предлог епископов за свако упражњено место, сам дијецезански Савет.

III. У делокруг дијецезанског Савета спадају и ови предмети:

а.) о важности тајана.

б.) Развод брака и код мешовитих бракова ако су у источној цркви склопљени растављање од стола и кревета, ваљаност зарука (ако су по црквеном обреду обављене), законитост деце, одређење алиментације супрузи, док траје брачна парница *in quali et quanto* (Praesidial уг. двор. канцеларије од 11. јулија 1806. N 6312. и 12. јулија 1799. бр. 7125. Allgem. Militär Appellations Gericht, Беч 11. Марта, 1842. бр. 2757.).

в.) Св. тајне и црквени обреди, давање црквених столова.

г.) Парохијска јурисдикција и последице њене, међусобна потраживања и обрачунавања пароха као таквих, или капелана с паросима.

д.) Црквени и манастирски зашт и кажњавање духовника (свештеника) као таквих.

е.) Испит кандидата за свештенички чин.

ж.) Вербалне и реалне инјурије (увреде, тужбе), које по казненом закону навлаче казну.

и.) Међусобни дугови свештеника, ако су основани на обвезницама.

і.) Криминални случајеви свештеника, ако римокатоличке конзисторије у том праву остану, као што је то случај био досад у Угарској и њеним здруженим деловима.

к.) Ревизија манастирских рачуна. Супер-ревизија свију парохијалних и филијалних црквених рачуна.

Дијецезански Савет наређује и потврђује избор црквених татора. Ти од црквене опћине, којој је на челу месни свештеник, изабрани црквени татори, воде и склапају црквене рачуне, за које су они одговорни. Црквени опћински одбор са свештеником под председништвом протопрезвитера прегледа рачуне, и последњи поднаша исте дијецезанском Савету на над-преглед. Кључеве од благајне имају: свештеник, а остала два татори. Без дозволе епископове не сме се ни једно одјејаније и друге црквене утвари из црквене благајне набављати. Трошак црквеног новца преко 20 фр. и према величини црквене опћине, преко 50 фр., може бити само са знањем и дозволом дијецезанског Савета.

л.) Надзор над управом црквених заклада.

м.) Надзор над тачним вођењем црквених матрикула и прегледање истих. Инвентари свију манастирских и црквених предмета, као и попис свештенства, парохија, цркава и парохијана прегледају се у дијецезанском Савету.

н.) Подела кућа у парохијама, и ако потреба иште, да се филијали подигну на парохије.

о.) Именовање манастирских настојатеља.

п.) Уговори и планови о градњи и оправци црквених зграда и набављања црквених предмета, испитују се у дијецезанском Савету обзиром на црквену форму и прикладност. Колаудациона комисија састављена из свештеника, које је изабрао на то дијецезански Савет и из цивилних магистратских званичника и стручњака, прегледа те грађевине пре исплате уговорене своте, и пресуђује да ли израда одговора погодби или не.

р.) Кад који свештеник умре, има епископ једног свештеника делегирати поглаварству, које има да састави инвентар; овај ће присутан бити при одељивању ствари, које парохији или цркви припадају од остале оставине, и пажљиво у присутности црквених татора истраживати, да ли се налази све, што је у црквеном инвентару забележено, и ако при том

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

опозицији какав недостатак, одмах ће известити епископа и поверенство које расправља оставину, и ствари, које парохији или цркви припадају, има у присутности црквених татора преузети.

IV. При саветовањима овог духовног суда председава дијецанан, епископ, а ако је он запречен, онда по чину најстарији члан, остали приседници седе по реду свог достојанства и старости. Ко последњи седи, гласа увек први. Председник руководи саветовања, сабира гласове, а закључци постају по гласовима, којима се епископ придружи. Било да он већини, било мањини приступи, из разлога, које ће он навести, одлучује његов један једини глас, као јединог правог судца црквеног по канонима; ако епископ није присутан у седници, то сваки закључак, да постане ваљан, треба његове потврде. Епископ је за све у својој дијецези одговоран, а само тако може бити одговоран. Седнички записник води секретар или актуар. По свршеном саветовању потписују епископ и сви дијецанански саветници записник, у ком морају уврштени бити не само закључци, него и разлози и засебна мњења, ако их је било, и тада долази отправања.

За донашање правоваљаних закључака дијецананског Савета, нужно је осим председника, да су још најмање три члана присутна.

Ако који свештеник против своје заклетве радећи, доводи цркву у опасност, то ће епископ сам све што је потребно наредити и извршити.

Кад се упразни владичанска столица, не прелазе лична права епископска на администратора владичанства (ако није епископ), него прелазе на патријаршију, и до попуњавања владичанске столице дозвољен је призив на Патријарха против свију наредаба и одлука дијецананског Савета. Тај администратор мора се држати закључака, које је дијецанански Савет већином гласова донео. Прети ли цркви каква опасност, онда он наређује независно од дијецананског Савета што је нужно, и извешћује о том Патријарха.

Дијецанански Савет у вршењу духовне судбености чини потребне испите и истраге преко својих чланова или других свештеничких лица, и ако епископу мора бити остављено право, да он одлучује о привременој суспензији од ког било црквеног или свештеничког, учитељ-

ског и душобрижничког звања, као и богослужења; то ипак мора преступ, на ком се базира суспензија, испитан и претресен бити у дијецананском Савету, и оно што је право изрећи.

Свештеничка лице, кад се као сведоци преслушати имају, позивају дотичне духовне власти, а световњаке опет световне области. Заклињање и преслушавање сведока, обавља се у дијецананском Савету или у њиховом облатишту преко изасланих свештеничких лица. Сведоке друге које вероисповеди, заклиње и преслушава, на молбу дијецананског Савета, њихова власт.

Расправе у дијецананском Савету су усмене или писмене, према разноликости и својству предмета.

У важним предметима и у свима онима, који се тичу тајана има бити поступак писмен, при чему бива проста црквена процедура, у којој странке опширно могу изложити све, што је потребно за изрицање образложене пресуде. Дијецанански Савет даће увек подужи рок за подастирање парбених списа. Последња реч припада оптуженоме.

Ради одбране брака и осталих тајана, поставиће се саветски фишкар. Овај је уједно и тужилац *ex officio* против криваца.

У управи црквеног иметка имаће и дијецанански Савет такођер учешћа онако, као и у духовном судству. Ако би он приметио, да епископ нешто наређује, што иде на очиглед и штету црквеног иметка и добротворних заклада, то је неодложно дужан, да о том учини пријаву Патријарху, који ће у тој ствари даће уредовати.

Сва та горенаведена епископска уредовна одељења имају заједничко име „Епископија“; с тога се морају сви списи, ма како се звали, поднесци, молбе, извешћа, дописи и т. д. управити на „правосл. соборну источну Епископију“ и у уручени записник завести.

Референти станују у месту епископске резиденције, а остали чланови дијецананског Савета долазе само у оне седнице, кад се расправљају њима додељени предмети. Дијецанански Савет држи своје седнице сваких 14 дана или сваког месеца једаред, према пословима и остаје на окупу, док се не расправе сви приспели предмети. У прешним случајевима може епископ сазвати Савет у ванредно заседање.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unilj.rs

Чиновницима дијецезанског Савета дозна-
чиће се, у накнаду за уложени труд око вр-
шења тих послова, из епархијског иметка, где
га има, примерна годишња новчана награда, а
уз то, кад се на комисије и истраге ван ре-
виденције или њиховог места буду слали, даће
им се као и другим јавним чиновницима, за
пут и храну трошкови, односно дневнице. Где
нема на расположењу таквог иметка, те се
таксама дијецезанског Савета не могу трошкови
подмирити, ту би имала држава припомћи, јер
ти судови постоје и имају постојати за пре-
тежну класу људи, који подупиру добро државе
и који су уједно врсни државници.

Има се пазити, да се никакви приговори
против објава, позива, тужаба, *actorata* и т. д.
с правом не узмогну чинити; ако би пак тај
случај наступио, то не могу *allegaciones in ex-*
sertivis парбени списи обе стране више од три,
у главној ствари (*in merito*) не више од четири
(у брачним споровима пет) протегнути се. Само
у приватним споровима може бити осуде *per*
non venit, кад су позване странке да особно
предстану.

Осуда *per non defendit* може такођер само
у каквој приватној ствари бити, кад је странци
налогом дијецезанског Савета заповеђено, да
у непрекорачивом року, има подастрти своје
очитовање, па се ова оглуши том налогу и оправ-
дано не извини.

Тужба и парнички списи имају се подно-
сити дијецезанском Савету *in duplo*, један при-
мерак са, а други без прилога.

У брачним споровима и свуда, где се држи
да је нужно суочење, странке су дужне, да
лично предстану дијецезанском Саветном за-
седању.

Ако странке у којој *causa publica* не ће да
одговоре, то ће дијецезански Савет притражити
помоћ световног поглаварства, а свештенике цр-
квеном казном (*censurae Ecclesiasticae*) обложити,
и тако на послушност притећи. У приватним
стварима, ако тужитељ не би хтео доћи, то
ће његова тужба брисана бити.

Као што у дијецезанском Саветском засе-
дању усмено, тако и писмено у тужбама и
парничним списима, морају странке своју не-
вољу пристојно и с уздржљивошћу износити,
а они, који су окорни, биће укором, умереним
затвором или новчаном глобом кажњени.

У свима парницама дијецезански Савет ће

једнако поступати, као основно правило има
свуда важити: да нико непреслушан не буде
осуђен. Тужбе око „мога“ и „твога“, гледаће
се, да се на леп начин путем нагоде реше.

За време парнице не сме бити никакве
новотарије; каткад сме сам дијецезански Савет
забрану или узапћење ставити или исту по-
тражити.

Што се тиче *remedia juris*, ту ће се ди-
јецезански Савет равнати према томе, шта у
том погледу постоји код цивилних судова у
разним круовинама.

При апликацији разних могућних случа-
јева на законе и у судачким парничним одлу-
кама, има служити као директива:

1. Свето писмо, т. ј. стари и нови завет.
2. Апостолски канони.
3. Правила 7 васељенских и 9 помесних
сабора, које правосл. саборна црква признаје.
4. У 2. канону 6. трулског сабора име-
новани свети оци.

5. Право црквено, названо „Крмчија.“

6. Односно манастирског запта, досада
уведена монашка правила, као и она, која ће
у будуће св. Синод доносити.

Свака, а особито негативна одлука, мора
бити разложима пропраћена. Свакој странци
мора се издати на њен захтев одлука, било
усмено или писмено према њеној молби. За
издавање и достављање пресуде, мора бити
одређена такса.

Ако су у дијецез. Саветским приликама
епископ или приседници заинтересовани, то
ови имају од суда изостати, а на њихово ме-
сто ће председник односно заменик му позвати
друга способна лица. Исто бива и кад су при-
седници запречени да дођу.

Заинтересовање рачуна се у линији крвног
сродства до 8., а у линији својте до 4. сте-
пена укључиво, како то источна црква рачуна.

Ако су странке незадовољне са пресудом
дијецезанског Савета, то морају у року од 10
дана од дана публиковања односне пресуде,
призив уложити, а за 3 месеце парницу под-
нети црквеном Савету, као другој инстанцији,
иначе ће се извести пресуда дијецезанског Са-
вета. У (призив) морају се увек апелацијони
(призивни) разлози јасно навести. За призив
мора се посебном одлуком одлучити, да ли су
и како су дозвољени.

Подносак пресуде у оригиналу бива по

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

у складу списка (*rotulus actorum*). Странка, која призив даје, плаћа поштарину и призивну таксу.

У таким парницама, које су завршене одлучујућом заклетвом, или признањем, пред судом, или *per non venit*, или *non defendit*, нема места призиву.

За парнице, које су у призиву биле, те у црквеном Савету или у св. Синоду изгубљене, на путем *beneficium novi iudicii* обновљене, и опет у I. инстанцији изгубљене, нема такође више призива.

Causae appellabiles деле се у три класе, наиме 1., *appellabiles* уреда ради, 2., *appellabiles* пре извршења о уложеном призиву, и 3., *appellabiles* после извршења о уложеном призиву.

У I. класу спадају пресуде, које садрже потпуно разрешење брачне везе, и уништење које тајне, и у манастирским рачунима.

У II. класу спадају пресуде, које садрже неразрешење брачне везе, деградацију којег свештеника, свргнуће с каквог достојанства, или одузимање бенефиција (*depositio per sententiam*), екскомуникацију, анатему или *interdict*.

У III. класу спадају пресуде, које садрже оделу од стола и постеле, одступање од заруке, *turbatio matrimonii* и све остале, овде не споменуте.

Може се призив уложити и у *objectis contentiosis* (где се парбе међусобно две приватне странке) против сваке привремене пресуде, која има снагу дефинитивну; кад се једној или другој странци дозволи одлучујућа заклетва пре полагања исте на уложени призив.

Ако је који свештеник дијецезе — без обзира на достојанство — у званичењу непослужан епископу или дијецезанском Савету, то је овлаштен епископ или дијецезански Савет, тога дигнути од звања и бенефиција и држати га дотле тако, докле не послуша. То је чиста *censura ecclesiastica*, где нема призива.

Кад се на темељу извршене истраге против ког свештеника поведе парница на свргнуће истог или деградацију, то је дужан дијецезански Савет, да промисли, да ли ће оптужени свештеник, који је занемарио своје дужности или на саблазан служио, и за трајања парнице моћи на сазидање својих парохијана или својих подручних служити или не, те у последњем случају лишиће га с места звања и једног дела бенефиција.

Causae summariae расправљају се, као и све важније парнице по судском подступку.

Causae pauperum et miserabilium personarum, морају се пре других предузимати и решавати.

У осталом држаће се епископи источне цркве свију у опће важећих правила и одлука у судском поступку.

За цео епископски уредовни персонал, као и за дијецезански Савет, вреде као и за остале јавне званичнике постојећи штагути и одредбе, те им стога спада у дужност полагање службене заклетве, да ће православној, саборној, источној цркви, Његовом Величанству и епископу, верни и привржени бити, да ће дужности звања свога тачно испуњавати, и интересе дијецезе, по правилима, што их св. Синод прописује и по наредбама свога епископа, савесно руковати.

У Бечу, 13./1. маја, 1851.

Јосиф, с. р.

Патријарх

Евгеније Јовановић, с. р.

Епископ горњо-карловачки,

Стефан Крагујевић, с. р.

Епископ пакрачки.

Народни сабор од 1744

Прилог за историју српских сабора.

Припоштио

Д. Р.

У 9. и 10. тачци саборских закључака говор је о синоду, у ком би било осим патријарха као председника, 12 духовних лица.

И ако је на закључке саборске пристао патријар Арсеније IV., епископи: Висарион Павловић, бачки, Павле Ненадовић, карлштатски и Софроније Јовановић, славонски, остали епископи као да нису на њих пристали, што се може извести из тога, што нису под њих потписани.

Да нису на њих пристали, бар на 9. и 10. тачку, може се извести из тога, што је сабор упутио одговор на непристајање неких епископа, који је г. Јакшић навео у својој поменутој књизи у кратком изводу на стр. 97—9.

Ми ћемо овде навести у целости саборски одговор на приговоре епископске.

Исти гласи:

Вини, јако вејачески благопотребен нам јест Синод под правлением Господина Блажењејшаго Патриарха нашего и дванадесјат духовних различнаго чина лиц состојатисја имущчи.

„Кини ищетъ мѣжъ хотѣи различитисѣ ѿ дрѣгвѣзъ.“ Причти Соломонови гл. 18. ст. 1.

1. Господа Епископи, не вси, но њеци, иже не желајут верховному Синоду бити, сего словесе приличье держатсја, ибо ишчут вини како разлучитисја Господина Патриарха, клера и народа, јако глави и других своих, извјетом содержанија канонов свјатих; жеже от многих и истиних проб јако солнце в полудне јасно јест: да сиј Господа Епископи, не токмо отрјевајут верховни Синод, јако сохранили им канони свјатија, јелико да болше преступајут их: отъудуже плоди сиј родисасја и раждајутсја: своему принципалу непокарјатисја и повељенија јего не слушати, но глаголати: Бог и цар мње судија, никтоже иниј. И тако без страха верховнаго Синода и свјатих канонов могут своеволствовати Господа Епископи, јако и досље своеволствоваша над убогим свјашченством, сие јест: мучиша, биша, арестираша и великија суми новец от них побраша. Которое все то может и ниње от части показатисја совершенно же, ашче инквизиција во Их Епархии послетсја, показатисја имат.

Таковаја ли дјела и поступки речених Епископов сохранение канонов сут?; њест сохранение но преступление.

2. Котори Господа Епископи отмешчут Синод, глагољущесја сохранили канони, они болше разорјајут и вничтожајут их; ибо једин двје жени держит, други два једину держат, њеци же от них нерадјением своим, овци словеснија, за нихже пастир истини, пеликан небесни душу и кров своју пресвјатују излија, и сини божија сотвори, в сини вражија претвориша. И ашче Господа Епископи нежељајущчи Синода, в нуждњејших канонов несогласајут, ниже нуждњејшаја хранѣат, како јединое и весьма малое хранити имут. Истина приличествует им причта сија Евангелскаја: вѣлвѣди пожираютъ, комары же щцѣждаютъ.

3. Истина, јако и Господа Епископи сиј, по канонам вељат: Епископа без 12. тих Епископов судити немощчно, обаче и свјашчеников судити без 6 Епископов по канонном не мощчно, дјаконов без трех. Но мало когда или никогда досље на сих странах 12 Епископов обрјелосја, ниње же јешче менше число, убо никогда они судитисја имут, ашче и великое преступление сотворјат; и тако всегда без суда бивајущче своеволство исполњати будут, синодалнаго суда небојашчесја.

Ашче же хотјат они от 12 Епископов судитисја, подобает и им свјашченики с шестију, дјаконы же с трети Епископи судити: но сие никогда случилосја, ибо сиј Епископи сами судјат свјашченики и дјаконы без Епископов (о да би и тако судили) и тако и они не исполњајут канонов но преступајут, и се сего ради творјат, ибо не бојатсја Синода, убо полезен јест Синод.

4. Јегда убо јединаго чина Епископскаго вси в Синодје будут, не без пристрастија будет, тогда пристрастија не будет, но по правосудију всја дјелатисја имут. К сему же и сие вједјети подобает, јако в Синодје не судјат лица, но канони свјатија и цјелост Синода полнаја. И тако Синод њест противен канонном, но болше и болше полезен.

5. Сиј Господа Епископи отметајущчи Синод, различнија бједи и напасти духовним мужем творјат, бијущчи их јако скоти, небојашчесја суда синодалнаго, јакоже Темишварски Господин Епископ (Георгије Поповић) честнија Протопресвитери и пресвитери многија бил, и отлучајущче от служенија, јакоже тојже П. Темишварски отлучил попа Димитриа и Славонијски (Софроније Јовановић) попа Теодора, и оравичкија калугери всја, развје јединаго, за то је, что јему они недаша 7763 фор. и округ Архимандритскиј, јакоже показати имат их мемориал. Кому сиј прибјегнут суда искати, ашче не будет Синода; и ограбление имјенија, по смерти свјашченика оставшее, јакоже тојже паки Славонијски, не нови но стари (Никифор Стефановић) ограбил умершаго свјашченика Теофана все имјение, остав-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

шим пјатим дјетем по нем, јакоже показати имат јего мемориал; и во арест за-творјајущче и без милосердија долгое время держашче, јако нециј во арестах и померли, иже при смерти ниже духовника (просвјашчим им) сподобилисја, ниже свјатаго причашченија. Ашче би бил Синод, не би тое смјели они творити, ибо болше бојали би сја верховнаго Синода от различных лиц состојашчагосја, нежели јединаго лица и равних себје Епископов, понеже они једин другаго неправди в судје (ашче когда и састанутсја) зашчишчајут и никогда слышано да кои Епископ претерпјел каквоо либо, ашче и зјело меншее наказание за сотворение клеру својеја епархии обиди; и тако никогда пресечетсја обидотворение духовним без Синода; убо полезен јест Синод духовни.

6. Правила повељевајут дважди в љетје собратисја Епископом церковним ради вешчеј, они же весьма мало до пришествия на сија страни Г. Блажењејшаго Патриарха, по пришествии же Его Блаженства исполнилосја пјат љет, никогда собралисја, ашче и многажди Г. Блажењејши писал им да придут; убо полезен јест ради исправленија духовних Синод; ибо он непресекомо пребивати может, и дјела духовна непресекомо управљатисја имат.

7. Что неизвољајут Г. Епископи, нељубјашчи Синода, в томже Синодје Архимандритом, Игуменом, Протопресвитером и прочим бивати, сие во отвјет да будет: На вселенских Соборах, иже канони установиша, не точију Архиереи биша, но и свјашченици, дјакони же и монахи, јакоже на первом Никејском Соборје бист Архиереев 232, Свјашчеников же и дјаконов и монахов 86. Ашче на вселенском тол великом соборје случавалосја и бивало и от низајшаго клера лицам, чесо ради на помјесном духовном Синодје, таковым бивати ненадлежит!

8. Монархов власт јест самодержавнаја имже повинатисја сам Бог за совјест повелјевае, обаче совјетников своих имјет, колми паче в церковном правлении, гдје правителство не монархическое јест, и правителем заповједајутсја, да не го-

сподетвујут клиру, јакоже Петр свјати во послании своем первом V. гл., ст. 2. и 3. глаголет.

9. Что говорјат сиј Епископи, јако они синодствоваша 53 љет, и все добро било, свидјетелствует 1735. љета учиненаја над двјема епископи и над свјашченством срамота, јегда же не точију бријати свјашченици, биени же и протеривани, но и епископи тајажде пострадаша, јако таковаја срамота до пол Европи прослулсја. И такови немир свјашченству тогда бил, да премноги по истиње свјашченици оставиша своја парохии и своја добра, в Турскую земљу побјегнути хотјеша, ашче не би за утјешение оскорбленаго клера душ, послан бил вјечнодостојнија памјати почивши Г. Граф Андрей от Хамилтона бивши Губернатор Темешварски, и незашчитил би свјашченство, и мир не вовел би во свјашченство.

А и кромје сего 1735. љета, прочаја љета под синодством их никакових во свјашченствје поводов добрих показати могут, развје такових поводов, јакових ни во каковом закоње обрјетајутсја; и сие все тако водилосја, понеже духовнаго Синода њест, убо полезен јест духовни Синод.

10. Господа речена Епископи, иже гнушајутсја Синода и говорјат јако веја по канонот творјат и канонот держатисја имут, да услышат Јакова св. глагољущча: „Иже во всех законх соблюдетъ, согрѣшитъ же во единомъ, вѣсть всѣмъ повиненъ.“

Канони повељевајут от 12 Епископов, јединому епископу судити се, и того они держатсја крјепко. Но канони и сија повељевајут: „Епископъ не преходити ѿ града во градъ, и ѿ епархіи во епархію, и помѣстїи князей и людей не восходити на степенъ Епископства“, ибо на таковаго по канонот извержение. И во једином градје или јединој епархии двум епископом не бивати. И зашчишчати нишчија и убогија от имјени церковних, убо имјение епископское по канонам јест имјение церковное, имже нишчија и убогија питати. Ашче једин канон держати и хранити надлежит, подобает и прочија хранити неотмјено. Они же јединаго точију держатсја им

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

служашчаго, прочија же презирајут, јакоже всјем јавно јест. Не точију же, но и нишчија и убогија имјением епископским не зашчишчајут, но јещче отјемљут от них, јакоже многократно отјато от оставших свјапченических сирот. Сија от многих малаја здје о канонов положихом, котораја они не держат. А ашче би всја написали, зјело много било би; доволно же и сие на отвјет хранителем канонов.

11. Господа Епископи Синод не восприемљущи и неизвољајущи нашему клеру с Синодом бивати пред цјелим собором 27. Јануариа в зачатии сего собора вопили: звати Господина Симеона Христина, да будет в судје духовном дјествителним судиеју. Ашче по их воли једин человек мирски нека будет и монах, могл би суд Архиереем творити, колми паче Г. Патриарх с преосвјашчени Архиереи и с различными чина духовнаго честними мужи, может духовни Синод по каноним свјатим держати.

12. На конец и по сему Синод духовни благопотребен јест, по неже за дјелам каковим необходимым, и за бољезнију или за нашествие смерти јединаго верховнаго лица, могут дјела обшчаја духовнаја косъети, и виновни по епархиам от своих епископов на долго отлучени и во забвении оставлени нужду терпјети могут, неимушче кому прибјегнути и суда на епископа своего обиду им сотворшаго искати.

(Свршиће се.)

О п и с

српских фрушкогорских манастира 1753. год.

Приопштио: Д. Р.

(Наставак.)

Внутр кивота:

Покров под тјелом свјатаго от червене до машке, ветх, кошуља от бурунжука, на тјелу свјатаго; покров над тјелом свјатаго от червена атласа свилом везен; јастук от кумоша шарена ветх; марама червене свиле над главоју свјатаго; капа мала от жута атласа на глави свјатаго; ветх покров жута атласа, червен синжев на нем; покров златоткани бјелог рајха, синжев от зелена кумоша около златни порт; мал покровчић с јазва свјатаго, от кумоша червена, гране по

нем бисером накићене; 3 марама от платна везене златом; голпион от камене, на нем изејечен свјатителев образ, оковат изрјадно сребром и позлашчен с различним каменјами украшен, на нем ланац сребрен позлашчен; голпион от кости, извајан образ спасителев, сребром окован и позлашчен, такожде и ланац; стопа изображена на камени Спаситеља нашего, на неј 3 печати за свидјетелствованија, у кутији дравјаној.

Внутр кивота малаго, котори устроен јест от дрва ораова, седефом накићен обрјетаецеја:

Панагиар, окован сребром с различним каменјами украшен, в нем 7 частиц от мошчеј свјатих укувани, на среди честни крст от самага истинаго животворјашчаго дрва; 2 мале иконе богородичине сребром оковане; жут покров златоткани с сребреними шљоками накићен над кивотом; завјеса около кивота от зелене материе, златне гране понем, около ресе различне свиле; икона пресвјатија Богородици, рам от дрва ораова, костију бјелоју накићен, сверху јеја пешкир от алаже.

У пјевницах:

Скамие пилторске моловате и позлашчене, нове; стол архијерејски дрвнаго мајстерства, на нем: фиников жезл заковат сребром, бројанице от њихрибара и от мержана. 37 столова у пјевници и у цркви, ветхи; икона св. Николаја с чудеси, на неј рам от ораова дрва с костими бјелими накићен, на икони пешкир от бурунжука, ветх, икона св. Предтече, на неј рам от ораова дрва с костима бјели накићен, на икони пешкир от алаже; ормар тишлерски, тетрапод пилторско дјело, моловат и гдјечто позлашчен; аналогија на неже чететеја св. јевангелие с покровом.

Посљедует прецрата:

Завјеса на врати препратски от свиле шарене, ветха; 2 свјешченика дрвена, моловата и позлашчена а 2 жељезна; аналогија, крстилница от мермера покривена, 40 столова старих; маша.

Церков споља висока 5 клофтера, побјелена, и с цифрами украшена, покривена плехом до паперти, крст от жељеза над олтарем моловат. Около трула 12 столнов камених, труло на четири кубета устроено и плехом покривено. Верху јего јабука бакарна, позлашчена, више јеја крст жељезан моловат. Црковному покрову и трулескому, ктитор бист блаженочивши Г. Никифор Стефановић, епископ шлавонски, котори на сеј покров иждил 500 дуката. Совершисја сие при

блаженопочившем Патријарсје Г. Арсенији чет-вертом и при игумену сего мон. кир Исаји је-ромонасје 1744. Препрата ниње за времја даском чамовом покривена, а в будушче намерајут пле-хом покрити. Пред препратоју почет торон зи-датисја на ново.

Написание вешчеј сребрјаних:

5 крстова великих, оковатих сребром са стопицом, позлашченими и каменими различними накићени; 11 крстова велики, средни и мали, сребром оковати.

После 1733. љета:

4 крета водичарска, мала, оковата сребром на стопицах и позлашчени, на ново добиени; 5 кретића малених сребром оковатих, на ново добиених. Чаша сребрна на стопици, позлашчена, чаша сребрна дугачка, без стопице, кантица сребрна с канком гденшто позлашчена, 4 чашице разне, 4 ђасе, верг с дершком, 2 путира от коих позлашчен један, 2 дискаса, 2 звездеце, 2 лжице, стопица от путира позлашчена, 11 појасева, 10 панаџиара сребром оковати и позлашчени, 18 кандила с ланци и вјенци на нима позлашчени, 2 анафорнице позлашчене на стопицах, петохлебница, изрјадна, 2 кадилнице доста изрјадне, метлица, 2 фате (с таблицама), бокалчић, 7 таблица сребрних с образи извајани, рад кивота на сохранение, св. таин уготованих.

Написание фелонов:

15 фелона.

Написание епитрахилев:

34 епитрахила.

Написание стихарев:

21 стихар.

Написание наруквиц:

16 наруквица. — —

Написание орарев:

13 орара.

Покрови:

12 покрова за кивот, многи са сребрним дугметима; барјак литијски; 7 аера с дарци; санетие на платну моловато; антиминос освјашчен свјатопочившим митр. Викентием Поповићем, ветх; 3 мантие свилене а 2 от цајка.

Обрјетаејеја у једној древној кутији: 4 низа мержана ситна, бројанице от мержана малене, 2 печата сребрна монастирска, 2 кретића сребрна и позлашчена, 4 парчета сребра, 8 низи бисера ситна, низ бисера преплетени на нем камене черно; у 2 хартије каменија различна, ординар с крстова и с прочих адићара.

Звоно велико от 8 центи, 2 звона по от 2 центе, звоно от центе.

Звечка жељезна, разбиена. Цвјет от туча, на нем 24 свјешчи голем, а 2 по от 12 свјешчи, у притвору такожде от 12 свјешчи; 8 јајца носивих на кандила и цвјетови; 25 пешкира на столови; кивот стари от ораова дрвета с костима искићен, в немже лежало тјело св. Теодора; сандук велики в немже стојат вешчи различне, 2 сандука средња, дрвена; 25 икона малих, различних, сребром оковати, 20 икона малих различних неокватих.

По инвентариуму 1733. бившему посљеду јушчија вешчи сребрјани необрјетајутеја:

2 потира, диское, 2 лжице, 9 појасева, рипида, 276 сребрних дугмета различних с 12 епитрахиља.

Обрјетаејеја при Архимандритје Захарији њеколико парчета сребра.

Написание книг:

Евангелије ербеко, рукописно, оковато сребром и позлашчено; евангелије ербеко шчампато средне коло, оковато еребром с образи и позлашчено; евангелије ербеко рукописно, на средне коло изрјадно оковато еребром и позлашчено, камением накићено; евангелије ербеке шчампе оковато еребром с образи с једне стране, камене различно; евангелије московско, велико, црвеном кадифом обучено, на среди плоча велика с распјатием на краех 4 евангелиста, сребрне плоче и позлашчене, с друге стране 5 плоча с сапони еребрни, непозлашчено; евангелије московско на средне коло, на једној страни самотворна плоча, на среди распјатие, около 4 евангелиста сребрна и позлашчена, на другој страни 5 плочах сребрних непозлашчених.

Службеник кијевски на велико коло у кадифи червеној, на једној страни на среди распјатие около 4 евангелиста сребрни, позлашчени, на другој 5 пулија сребрни и сапонци непозлашчени; московски: 2 службеника, евангелије, старе шчампе, евангелское толкование недјелное, душевни објед, Јефрем, 3 апостола, 12 минеа на вел. коло, 2 октоиха, 4 пролога на 12 мјесјац, 2 триода, 2 пентякостара, вјера, старе шчампе, Кирил јеросалимски, 4 псалтира, книга св. Теодора Студита, типикон, 2 прмологие, 2 требника, Григориј Назианзи, 2 часослова, 2 маргарита; кијевски: библија, 4 комада житија свјатих на 12 мјесјаца, кључ разумјениј; 2 книге похвало пре-свјатија Богородици на стихи сконпоновате Јо-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

аном Максимовић, Архиепископом Черногорским; ербски: евангелије ербско, рукописно, с једне стране распијатие сребром устроено с греческим подписом, октоих рукописни, 2 служебника, 12 минеа рукописних, 2 пролога рукописна, 2 триода рукописна, на велико коло, псалтир, рукописни, книга ђествица рукопис, панагирик, мјесејаслов.

Новодобитни книги:

Московска: 2 октоиха, 5 служебника, 12 минеа, 2 ирмологие и 2 књиге св. Николаја с правилом и чудеси.

Сеј манастир с три стране келијама ограђен, а с четврте т. ј. западне стране, нови дократи зајдугтеја; страна полуденаја келијах јест нова на љето 1750. созидаана, у коему рјадуге сут келије двократни, долни рјадуге 4 келије содержит и 2 коморе и дократи на свод, горни ред содержит 4 келије и 4 коморе на штукатор, такожде и дократ. Кухина в том новом реду ђест, само у горнему шчуку на крају от западне стране мала кухиница. На тих свих келиях и коморах врата тишлерска; келије оправне све шиндром растовом покривене, на келијах ожаков три, оздол под келијама врата двоја, једна велика жељезна, а друга менша врата жељезна устроена с бравама обоја.

До сих келијах и в тој страни 2 келије и 2 коморе, на штукатор, подрум, дократи и кухина на свод, когорим биша ктитори усобиши јеромонаси сего мом. Мојсеј и Михаил. Совершене келије сие и растовом шиндром покривене 1733.

От востока 4 келије и 2 кухине, подрум под нима и дократи, све на свод, с катрама пенжери и стаклама, врата тишлерска имже бист ктитор свјатопочивши епископ шлавонијски Никифор Стефановић, сут покривене шиндром растовом и црепом, совершене 1728.

До сих келијах гостилица и до јеја кухина на свод, 2 пенжера с катрама и стакли, једна врата тишлерска, и в неј фуруна зелена, ормар тишлерски велики, астал округал тишлерски, 2 кревета тишлерска, 5 ћилима, 6 јоргана, 6 алија нових и ветхи, 2 ћебета, 11 јастука, 15 столица кожных порушени и искварени, 6 филжана, кафежник с подноси, 2 ибрика кафежника, бакарна.

Испод гостилице клисарница у долнему шчуку и код јеја кухина, на свод и циглом патосана, врата тишлерска с бравом, 2 пенжера с катрама и стакли, фуруна от турских каљева; до гостилице трапезарија на углу, созидаана на свод, патосана циглом, на неј двоја врата тиш-

илерскаја с бравама; 4 пенжера стаклена без катри, фуруна велика ђајн, икона велика стара, христов образ, от безбожних агарјан во времја бившија рати, 1716. ћулумнама биена, во оно времја била в церкви на десном столпу, и Турчин дерзнуви ударити, абие вшедшу в него бјесу, зље окајанују своју извергл јест душу. На сеј икони рам от древа ораова, костију накићен, 4 различне иконе, панагир с образи праздничими, 6 астала, 4 клуне тишлерске ђарбовате, 12 пари ножева жути у футроли, 12 пари бели ножева, 23 пари черних ножева, 5 свјешчника жути от туча, 7 чаршава, 12 пешкира белих, 25 пешкира ординар, 2 сланика от калаја а 7 от дрвета ђарбовата, 17 кашика калајних а 41 дрвених, 8 чаша от сајтлика, 6 чаша ступчати ракиски, 12 чаша винских, 5 чаша малих ракиских, 20 сајтлика земљаних, 6 служавника бакарних, звечак, звонце зовушче на јастие.

До трапезарије једна коморица, гдје хлеб стојит. На неј:

Пенжер с катрама и стакли. Испод трапезе подрум на свод, покривен растовом шиндром новом. Јакоже гостилица, тако трапезарија совершена 1728. иждивением манастирским.

От сјеверне стране до трапезарије: кухина обшча, велика, ожак изидан на једном столпу сведен. Прочее кухини таван дрвен, на неј 2 пенжера с катрама и стакли, 2 врата проста. Ормар прост в коем сосуди пребивајут.

До кухине стара трапезарија, дувари от камена, тавана ђест. Пред неју дократи ново созидати от цигле без свода; испод сеја трапезе мјешаоница сведена на свод.

До старе трапезарије на углу, једна келија неоправлена, дувари каменом созидаани, нити свода, ниже тавана имат. Под јеју подрум на ћемер сведен. Сие келије почал правити престављисеја јрм. Софрониј, и јакоже трапезарија, кухина, стара трапезарија и сие келије Софрониеве, новом растовом шиндром покривене сут. Пред церковију от сјеверне стране шалдрван созидан от камене, на нем 10 лула имже вода течет. На шалдрвану чардак растовом шиндром покривен.

Написание вешчеј бакарних:

3 казана с капци и с лулама оправна, оранија, 4 велика, 10 средних и мањих котлова, 5 тенжера с капци, 8 разних тепсија, 4 легена, 2 ибрика, 2 ћевћира, 15 сахана, 2 ленћера бакарна, 1 ћепчија.

По инвентару на 1733. сија вешчи необрјетје: оранија, 2 котла, 2 тепсие, 4 легена мала, 2 ђугума, 3 пбрика, 30 санџића, 4 леџера, бакарна, 16 тепсижана.

Вешчи новоправлени:

3 казана с капци и лулами, 2 тенжере с капци, 2 ђупа ракиска, 2 јолтаса.

Написание вешчеј калајних:

31 калајлија, великих и малих, 39 калајних танира.

Ново придобити сосудов калајних:

4 супшисле, 21 танир.

Написание вешчеј железних:

Написание сосудов винских:

12 каца вински и шливарски — — 600 хак., 8 хардова великих — 260 хак., 18 хардова мањих — — 96 хак., каца кунуска — 40 хак., 8 чаброва, шафољ, 4 табарке, хамбар у подруму.

Вње монастира:

Качарница с три стране зидана, а једна страна столови и преводи на ђемер, покривена чамовом даском; више качаре ракиженица сведена на ђемер, покривена растовом шиндром; штала созидана от камена, покривена чамовом даском; чешма созидана каменом, покривена препом на двоје луле тече вода, пред неју валов от камене; сјенара созидана от цигле поголема, покривена растовом шиндром. Штала от плетера, рад волова, покривена чамовом даском; шуна гдје каруце стојат.

У вароши Иригу, имајут једин монастирски дом, созидан циглом и каменом, покривен растовом шиндром.

В сем дому јест једна соба велика, штукатор, патосана чамовом даском, 6 пенжера без катри с стаклами, 2 врата тишлерска с бравама, фуруна зелена; икона дрвена Христов образ, астал, 2 столице дрвене. Друга соба мала, таван от чамових дасака, патосана циглом, 2 пенжера без катри с стаклами, врата тишлерска с бравом, фуруна зелена. Кухина малена, на свод посред собах пут сведен, от цигле, двоскалини изидани. Подрум под тим домом на свод, на нему 5 пенжера малених, врата велика с бравом. У подруму хардова винских великих 9, у нима 605 хак. У качари 6 каца, у них 750 хак. И тамо авлија пространа проштием заграждена и башча шливани насаждена, и у неј бунар созидат циглом.

Такожде у Иригу јест монастирски један дућан с једном собом от плетера начинен, даском

чамовом покривен, и авлија тамо и в неј једна штала от плетера покривена даском чамовом, и под дућаном подрум от дрвених платина. Котори дућан с шталоју даетеја трговцем под кирију, за годину по 30 фор.

Виноград јрм. Мојсеја от 8 мотика, јрм. Михаила от 12 мот., јрм. Софронија от 12 мот., јрм. хажи Јефрема от 7 мот., јрм. Арсенија от 7 мот.; владике Никифора от 10 мот. Свега 56 мотика.

2000 на примјер окрест монастира дрва шлива; 2 башче плотом заграждене, различними сјемени насјеате, 2 башчице испред нових келијах от полуденија страни с столпови от цигле и между столпови чамовом даском заграждене, нове, ничим јешче непосеате; 50 коса ливада испод монастира Иригу идући по долу; 80 коса ливада на грунту путиначком на Мећашу; 2 кола волујска оправна, талиге с хамом и уздоју, каруце зеленом фарбом бојадисане, хамови каручни на четири коња, и уздице; 3 коња каручка зелена, 3 пак на обшчу потребу: 4 ђебета коњска, 8 волова теглећи, 40 глава говеда малих и великих, 14 хакова ракие, 50 хакова вина, 80 мерова жита.

Бару имајут зовому Тенгеру на грунту варадинском.

Сеј монастир привилегиј своја имјеет:

1. От Јосифа римскаго цесара у оригиналу, на неј печат у месингу на златном гајтану висит, издана у Бечу Апр. 9. 1706.

2 Патент издат от грофа Караџе в Петроварадиње Окт. 15. 1702.

3. Конфирмација от привилегиј от римскија императрици и кралици хунгарскија Марии Терезии, у червеној кадифи оправлена, печат висит на златну гајтану, издана чрез хофдепутацију 1746. Дек. 10. у Бечу.

4. Конфирмација тјехже привилегиј от тојаже императрици и кралици, у червеној кадифи оправлена, печат дрвјан висит на златну гајтану, издана чрез канцеларију мажарску 1747. Јан. 19. у Бечу.

5. Кошиа от обоих конфирмациах, видимирата кралевским печатом, с реамбулациом и планом у оправи.

6. Реамбулација на немецком јазик у оригиналу с печати господскими и коншиескими, утврђдена 1742. Дек. 31.

7. Цесарска салва гвардија от Леополда у Бечу издата 6. Марта 1692.

8. Двје резолуције от обрдиреције осјечке, једна издана 16. Авг. 1720. а друга 2 Септ. 1721. за ливаду на Меџашу и ниве на Радинци.
9. Атестациа от митрополита Викентиа.
10. Атестациа от обшченароднаго собора во Хопову манастиру држаного Јан. 5. 1722. за ливаду на Меџашу и ниве на Радинци.
11. Седам комада Турски книга различних.
12. Превод от привилегиј на сербски јазик.

Сего манастира сунт хумки:

1. От востока вода Шинердан.
2. Пак на восток хумка Бобинга.
3. От востока хумка вода Смраћевац и Змајевац.
4. От востока Бјели камен хумка.
5. Гаврила будимскога хумка.
6. От сјевера хумка Турски гроб.
7. От запада Липа хумка.
8. От полудне хумка Зелени камен.
9. От полудне хумка Петовац.

Упитани за злодеје, одговорише да их нема. Арх. и Митр. Павле Ненадовић уктиторисао се и дао 75 фор. за парусију за себе и своје сродне.

Заповеђено је арх. и осталима шта све треба да набаве и оправе.

Под датумом сего 5. Јулија из Чалми с обношчеванија рано јашасја пути век. Г. Арх. и Митр. придоша в мон. Хопово и слушали божественују службу. Во осмиже сего мец. благоизволил купно с Преосвјашченим епископом посвјашченија Партением Павловићем, с Архимандрити двома, 2 свјашченики и 3 дјакони, и в том служенији рукоположил Милована латјарскога дјакона во свјашченика, и во времја причасти преосвјашчени епископ, изует слово поучителное народу говорил, и по совершении служби божественија, сам Их век. Г. Арх. и Митр. изволил слово душеспасителное наставнику манастира, и всему братству, говорил и увјешчавал доволно, ктому же и молитву прочитал из олтара с коленопреклонением. За утраже по сличани божественија литургији, изволил пак Г. Арх. и Митр. того манастира предстојатељу, Арх. Захарии и в сему братству простителну молитву прочитати. Отудуже изшедшу, и придоша благополучно в мон. Крушедол, в пјаток Јулија 9. дне.

Придохом в Стариј зовоми манастир Хопово, филијал Хоповски Јулија 9. 1753.

Церков малена, во имја св. великомученика

и цјелебника Пантелеимона, от фундамента на ново устроена (а ветха и дrevјанаја церков здје била храм св. чудотворца Христова Николаја) иждевением самага манастирја Хопова, котораја почата и совершена 1752. при державје благополучнаго царствованија римских императоров Францишка перваго и Мариј Терезиј, при век. Арх. и Митр. Павле Ненадовићје и при архимандритје кир хажи Захарии Миливоевићје и прочих братиј трудољубље подвижније.

Сија церков в долготу с олтарем имат 5 клофтера, у широту 2 кл. и 2 шуха, в висоту 2 кл. Самим каменом созидана, патосата циглом. На олтару 1 прозор, с стаклами и с катрами. На цркви 2 прозора такожде с катрами и с стаклами устроена, врата тишлерска от ораова древа фарбовата, на нима брава немачка. Сва церков, како изнутра, тако и с поља побјелена кречем. Покривена шиндром растовом, над пјевницами труло повелико, на нем прозора 3 без стакла. Покривено клисом растовим преизградно, на нем крест од жељеза моловат, под крестом јабука от плеха.

В олтарје честнаја трапеза на 4 столпа камена самотвора, неосвјашчена. На престоље: Плашчаница от чита турецког, синжев от мусула червен; плашчаница от платна ћерћели обточена бјелом чипком долга до земли, нова; покров от платна ћерћели, нов; проскомидија у дувару усјечена, на неј: бошча от картона, 3 иконе дrevјане; умивалница у дувару созидана; 3 сједалишча у дувару изидана.

Олтар прегражден даскама чамови: завјеса над двери от картона, двери ветхе малене, 3 завјесе старе от картона, 3 иконе престолне не велике, ветхе, 7 малих икона, кандило, сребрно, ново, 2 кандила от туча, 3 свјешчника жељезна, евангелије сербеки рукопис на велико коло, крест шестероугolni дrevјан.

При сем филијаље старо-Хоповском, на грунту их, имјеетсја једин мајдан камен.

Дом близ цркви, создан от камена и цигле, 2 собе и 1 кухиња; на једној соби 3 прозора с катри жељезни, на другој 2 прозора с катри жељезни. Врата сербскога художества, стара, кров скинут, хошчетсја ново покрити црепом старим, оставши от старија цркве.

Написание воденица:

4 воденице, каменом созидате, покривене шиндром растовом, внутр с цјелими инструменти; воденица почившаго јрм. Михаила, от дре-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

вета устроена, покривена даском чамовом, изнутра цјеле оправе.

Ливада, в неј 5 коса близ манастирја. Около манастира различна овошчија дрвеса до 500 дрва.

Сеј филиални манастир подлежит мон. Хопову, и јест на грунту тога реченога манастира, и под једином привилегиом састојтеја.

Приказахом и остро повељехом Арх. кир хажи Захарији, да св. престол освјашчати старија цркве Хопова, оставши на пољу неогражден, да абие с великим благовјерством двинет от онога мјеста св. престол и положит в црков, и прочита до закопат у земљу, јакоже и обещалеја исполнити по указу.

Сија визитација — — — исполнисја и совершисја Јулија 5. 1753.

Партеније Павловић епископ, Арсенији Радивојевић, Арх. и Митр. у Срему Ексарх, Викентији Поповић, архимандрит шшатовачки, Атанасје Исајевић игумен реметски.

Наставиће се.

Старе хартије Сењске.

(Грађа за историју српске цркве у горњо-карловачком владичанству).

I.

„Покорњеишиј раби: Теодор Милеуснић и Димитрие Ристивоевић,“ турски сењске цркве пишу 10. (22.) Марта 1815. протопрезвитеру, какав се је код њих „случај догодио, то јест на 8. (20.) сего позвано е било наше обшчество от стране поглаварâ сего мјеста и нам без вејакаго писмена острјеишу заповијед издали јесу, да ми никоим начином римокатолическе седмице велике полак догмата и устава матере цркве звонити не имамо,¹ а то јест поглаварство Милитар команда, Пулице Дерехтор и Магистрат. Овди се догодио г. архимандрит Рајачић, кои на 9./21 сего с нашим сшчеником и турском Команденту купно отишли, а наше Декрете кое смо имали за слободу творити сва и свака правила црковна, на које је отговорио Командан(т), да и Цариград турско мјесто лако без звона бити мора. И када смо писмено питали, да нам даду, он је отговорио, да ми таковога от них получити не

¹ Маркантинја мјеста подвлачим.

ћемо.“ Пишу му даље, да „против ничто творити хотјели“ нијесу, него да су писали „г. превосходителъишнему у Виену“, на и протопрезвитера моле да „за такови случај труда“ предузме „и гдје следеу“ да им помогне.

Владика Миџковић је био тада у Бечу, како у приведенем писму стоји, и њему пишу исти турски истог дана кад и протопрезвитеру. У томе писму на владикау спомињу све што и у писму протопрезвитера, само још додају, како Командант „Толеранцпатента ни зашто познати хотио ние, но извише доказуе, да е Пулицај Дерехтор тому запрешченију перви предводителъ; того ради превосходителъишиј гдне у навишој понизности молимо и просимо и за сие запрешчение, да чрез цјелују римокатолическу четердесјатницу, када они народу у црсте диеве проповиједи предају, полак њихове заповиједи наше бушиге и дућани затворени бити морају.“

Исте године на Спасовдан забрањена је Србима литија кроз град, што је огорчило не само црквену општину, него и православне Србе војнике. Ево, како издају ти Срби војници црквеној општини Attestat.

Attestiramo mi zdola podpisati, kako „ober“ i „unter“ Officiri, da gorko uvriedjeni bili jesmo, s' kupa s našim soldatima i s obščestvom našega naziona vostočnago vieroispoviedania, obstojatel'noga ovde u ovome gradu Senju. U zgodu a pod dnevom našega velikoga praznika Voznesenia Hristova, od strane ovdašnjega poglavara Militar Comande, koi su se usudili nami prekratiti naš funkcijon činiti i passati s našim procesionom kroz grad za ne dati Bogu slavu i moliti Boga za Cara i za narod polak našega zakona i dogmata matere cerkve i privilegia carskoga, koga ni naimanie poznaju.

Za koje mi molimo i preporučujemo ovomu ovde obstojatel'nom obščestvu našega vostočnoga vieroispoviedania, da bi ne propustili javiti za ovu stvar podobnim vremenom višnji vlasti i do samoga carskoga trona, ne samo za u napredak ovoga dogodanija iz koga velika zla postati mogu za prepovid moliti, nego za našu neiskazatu obščnost, da baš ono jutro, kada bi se naša slava za-

početi morala, nami kroz grad proći pripoviediena, i sada svako djete na sokaku od naše obšnosti (?) govori, i naš zakon pod noge meće, koje suprot Boga i Cesara biva, nama satisfazin sverhu učinjene obšnosti (?) od strane Militar Comande, *koi samo takove stvari poradi pizme zakona čini*, milostivo priskerbiti koe attestiramo i potverdjujemo svojim pečatom i vlastovitim ručnim podpisom.

U Segnu 10. Junia 1815.

п. к. Vasil Stojanović Frait, п. к. Ružne Vukmirović Corpral, п. к. Milovan Vukobratović Frait, п. к. Juraj Narančić Corpral, (м. п.) Wittanović с. р. Führ., (м. п.) Mirrić с. р. Feldwbl, (м. п.) Ostoić Hptm. с. р., (м. п.) Jovanović с. р. Oberlieutnt.“

О забрани звонења преко римокатоличке велике недјеље говори и овај докуменат:

„My zdolla podpiszani polak nasse chasty moxemo dokazati na svakom miestu, kada bismo na 21. aprilla 1815. godine skupa s gospodarom Theodorom Milleusnichem kod gospodina Comandanta y kavalera von Mercantelli, da bi dopusteno bilo greko neunitskoy czerkvi Senskoi svaki dan u godini zvoniti, na koje recheni gospodin Comandant odgovorio, *da ni u Czarigradu nije dopusteno na veliki petak zakona zapadnye czerkve zvoniti i da to ni u Šegnu dopusteno biti ne moze*; tverdimo nassim ručnim podpisom.

U Šegnu na 23. Aprilla 1815.

Emmanuel Priza с. р.
kapellan

Isaak Ivanesevich с. р.
capellan.“

Да богме да није малобројна срп. прав. црквена општина остала скрштенијех руку, него је бранила се од нападаја и скучавања у слободи вјере и живота. Не могу да нађем, шта је одговорио престопрезвитер² а шта владика, али је општина слала молбу „An das hohe k. k. Karlstädter Varasdiner General Comando“, под 26. марта 1816., да јој се даде потпуна слобода у вршењу вјере. У три тачке разврставају свој положај у тој молби. Концепат, с којим се служим овдје није се потпун сачувао, него

² Не знам за сад ни који је то протопрезвитер, ни гдје је било му сједиште.

само друга половина, у којој је свршетак 2-ге, сва 3-ћа тачка и завршетак молбе. У другој тачки сиomiњу Меркантилијев предусретај: „Wie können die Griechen in Constantinopel ohne Läuten seyn?“ па настављају: *nähmlich so, als wenn diese Zengger Griechen nicht eben darum das türkische Gebieth verlassen hätten, weil ihr Gewissenbedürfniss darin unbefriedigt bleiben musste.*“ Али општина остала је тако одговор овда дужна, — пишу даље — јер их је питање изненадило (...wie ausser sich war“.) Трећа тачка те молбе гласи: „Aus dem allen offenbaret sich auch, dass 3. Statt der allerhöchst anbefohlenen in Handel und Wandel der unterzeichneten Gemeinde zu leistenden Unterstützung die hiesige Ortsobrigkeit an jede mögliche Bedrückung dachte, um so mehr, als dieselbe Gemeinde *im vergangenen 1815. Jahre während des Predigens durch ganze römisch katholische Osternfasten ihre Handlungsläden zusperrten* und von ihrem Nahrungsgewerbe aufhören musste.“ Молбу свршавају: „Mit Thränen dacher wendet sich die unterfertigte, *nun aus 18 sesshaften zahlreichen Familien bestehende Gemeinde* an das Hohe General Comando, und bittet unterhänigst, womit Hochdasselbe gnädigst geruhen möchte, sie, die ohne dies bey diesen kümmerlichen Zeiten genug Elend auszustehen haben von den berührten Ungerechtigkeiten zu befreyen, und die milde Verfügung ein für alle Mahl tressten zu wollen, dass die ihnen ertheilte allerhöchste Begünstigung fruchtbar, *derselben Verletzter aber nach Verdienst gestrafet werde*, sie bitten auch um Ertheilung der vollen Religionsfreyheit, und um die Erlaubniss. gleich ihren in andern k. k. Städten befindlichen religionsverwandten Gemeinden, an den letzten Tagen der römisch katholischen Charwoche nach Anordnung ihrer Kirche läuten zu dürfen; *im Falle aber, als Hochsellbes ihnen ihre unterthänigste Bitte nicht gewährte, die beyliegende Supplique an Seine Majestät, den allergnädigsten Landesvater hochgünstig einzubegleiten.*“ Потписаше за општину Теодор Милеуснић и Димитрије Михајловић.

По свој прилици да је одговор Генералкоманде садржан у овом саопштењу

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Сењске ц. к. војничке команде бр. 1241.

Ово пише општини:

„Vermög Hungarischen 27. Diaetal Artikel vom Jahre 1790. und 1791., dann hoher Karlstädter Warasdiner General Com-mando Verordnung von 16 ten May, und 13-ten Juny 1800., 17. Hornung 1801., dann 16. April 1818. Z. 581, ist der grie-chisch nicht unirten Gemeinde die Ausübung aller auf ihren Gottesdinst Bezug habenden öffentlichen Functionen, wozu auch die in ihrer Kirche üblichen Processionen, und Leichen Begräbnisse in dem Innern der Stadt selbst gehören, von allerhöchsten Orten er-laubt, mit der Beschränkung jedoch:

a. Dass das Läuten der Glocken von katho-lischen Gründonnerstag 9 Uhr Vormittag bis Charsamstag 9 Uhr Vormittag untersagt ist.

b. Eben so auch das Begraben der Todten in offenen Särgen und dürfen diese Säрге in ihrer Kirche bey der Leichen-Andacht der Gesundheit wegen nicht mehr geöffnet werden. *Überhaupt ist es nach den politischen Gesetzen verbothen, in der Kirche in Gegen-wart der Leiche eine Messe oder eine Andacht zu halten.*

c. Sollen an katholischen Sonn — und Feyertägen alle Handlungsgewölber nicht nur — (?), sonderu gänzlich gesperrt gehalten werden, *keineswegs aber an Wochentägen, wä-rend der Fasten — Prädigt.*

Zengg den 24-ten 7ber 1818.

Marcantelly c. p.

Obrst Cmd.“

Црквена општина биће да не бијаше задовољна такојем ријешењем, него мољаше и највише мјесто, надајући се према оној: ко куца томе се и отвара. Одговор, којег доби, ово је:

„Über das dem hochlöblichen Hofkriegs-rath erläuterte Allerhöchst bezeichnete Hof-gesuch der grichisch nicht unirten Gemeinde zu Zengg, rücksichtlich der Toleranz wie-drigen Störung, in der freyen Ausübung ihres Gottes-Dienstes, und über die Hem-mungen in Betref ihrer Gewerbe, hat die Hofstelle mit Rescript von 20-ten v. M. B. 7198. nachstehendes zu erwiedern befunden: 1-o. *Kann den grichisch nicht unirten Glau-bens-Genossen das Läuten der Glocken in der Katholischen Charwoche von Gründonnerstag bis*

Mittags des Char-Samstags nicht gestattet wer-den, nach dem solches durch höhere Anord-nungen untersagt ist. 2-do. Ist der Beschwerde, das die Läden der grichisch nicht unirten Glaubensgenossen, während der katholischen Fasten Predigt — auch an Werk-Tägen, geschlossen bleiben mussten, schon in ver-flossenen Jahr durch Aufhebung dieses Ge-boths abgeholfen worden, die Schliessung der Gewölber *an Römisch katholischen Festta-gen gründet sich auf höchste Befehle*, welche in Kraft bleiben müssen. 3-o. *Kann den grichisch nicht unirten Glaubens Genossen nicht gestattet werden, die Prozession am Chri-sti Himmelfahrts-Tag durch die Stadt zu führen*, weil die bestehenden Vorschriften von 17. Juny 1786. und 28-ten Jänner 1801. nur die Frohnleichnam's Procession, dann die bei den grichische. Glaubensge-nossen üblichen 4 Processionen am 3 Kö-nigsfeste (шта ћеш, туђинска власт не знађаше наше Богојављење друкчије да назива!), zu Ostern, am Markustag und am Kirchweih-feste durch die Stadt zu führen, gestatten, und es nicht thunlich ist, die den grichisch nicht unirten Glaubensgenossen zugestanden-ten öffentlichen Processionen zu vermehren. Wovon das Militär Comando in Erledigung des Berichts von 24 ten November v. j. No. 1241. zur genauen Nachachtung und wei-tern Verständigung der Bittsteller in Kenntniss gesetzt wird.

Agram am 10. Januar 1819.

Radivojevic m. p. F. M. L.

Тад је већ у Сењу „Vukasovich Obrist,“³ Маркантели а није ту више, умро је или смијењен.

Малобројна црквена општина у Сењу, као што нам старе ове хартије јасно по-казују, љубише своју цркву и у њој св. православље, бранише те светиње своје у оно мрачно вријеме, одбијају силовите на-падаје појединих мржњом на православље задојенијех власника, износе одважно пред све власти па и на највише мјесто своје захтјеве. У колико не могоше успјети, ни-јесу они криви, криво је оно мрачно доба, из којег се и данас у уставнијем краље-винама Хрватској и Славонији потезу про-тив српске цркве и св. православља које-

³ Ово није Филип.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

какви патенти и „Фергорднунзи.“ Да, — и данас! Да могу да устану у овијем старијем хартијама помињати тугори сењске цркве, па да разаберу, да још није задовољено — њиховијем молбама, пожељели би, да још поживу и да се ставе на чело садашњем српском кољену у борби на давно жељену вјерску равноправност у Хрватској и Славонији! . .

П. М. К.

Руска помоћ Србима у српској војводици 1852.

Припоштио

Д. Р.

Патријар српски Јосиф Рајачић, чим је дошао до тачних података о погорелим и поробљеним српским црквама у српској војводици за време несретног устанка 1848/9.; тако се обратио с молбом и руском „Правитељствујушцем синоду“ за припомоћ.

На његову молбу од 25. Фебруара 1850., одговорио му је митрополит новгородски и петровградски *Никанор*, да је на позив синода пришло 39.202 рубље и 23 ³/₄ копејке у готовом и 5.444 р. 45 к. у црквеним књигама, сем разних ствари и утвари, те да ће му се новци, књиге и ствари послати преко проте Рајевског, што је у Бечу код руског посланства, преко кога је патријар и послао своју молбу синоду.

Препишку патријархову са руским синодом и с протом Рајевским, доносимо овде у целости, да се види, *како* се патријар Јосиф заузимао за пострадале цркве, и *како* су се Руси одазвали његовом заузимању.

I

Блажењејшему *Јосифу* патријарху православнаго народа сербскога.

Свјатјејши правитељствујуши Всеросијски Синод получио в Априље 1850. извјешчение Вашего Блаженства от 25. Фебруае о разорених претерпјеном Православними Сербскими црквама и народом в Аустријској Империи от мјатежних Венгров: при чем Ваше Блаженство ходотажствовали об оказаних по сему случају помощи црквам и народу.

Приемља искренее участие в тољ пла-

чевном их положених, Свјатјејши Синод всемилостивјејшему соизволеніју Благочестивјејшаго Государја Императора *Николаја Павловића* објавил в тоже время по всему вједомству своему означеное послание В. Б. приглашаја чад православной церкви Русијској и пастиреј их к посильним пожертвованијам; в следствие чего и доставлено по нѣе в свјатјејши Синод из епархии деьгами 39.202 рубље 23 ³/₄ копејки серебром и получени разновремено доносенија о значительных приношенијах вещами, к церковной утвари и ризницје принадлежащими; из хозајства же Синодалнаго назначено пјатдесјат кругов Богослужбених книг на суму 5.444 р. 45 к. и книг содержащих в себје догматическое учение православной церкви и руководство употребљаемија в наших духовно учених заведенијах в количествје тисјашчи сорока однаго экземпляра.

Признаваја благовременим содјелат распорјаженије об означених пожертвованиах, Свјатјејши Синод поручил мѣе увједомит об оних В. Б. и препроводив к Вам деьги и книги об утварнихже и ризличных вещах записку, просит обратит деьги по Вашему благоусмотренију на пособие тјем, који пострадали, а книги раздат в церкви, Духовенству и в училища, как изволите признат полезњејшим, и увједомит меѣа о последујущих распорјаженијах, с присокуплением свједјенија, какија из показаних в упомјанутој запискје вещьчеј најбоље нужни и должни бит скорости к Вам доставлени.

При исполнених сего порученија Свјатјејшаго Синода, долгом считају изјаснит, что деьги и книги будут доставлени В. Б. чрез Мисију нашу в Вјење, а записка о вещах чрез находјашчагосја при оној протереа Раевского.

Да поспјешествујут сиј искренија приношенија духовној ползе православнаго Сербскога народа, да облекутсја в прежнее благоєение свјатие храми јего, обновљаемие пастирскими попеченијама Вашими, и да поможет Всеблагіј Господ Бог и Спаситель наш Исус Христос сослужащими Архиереами Вам и свјашченством — в великом подвије храненија и назиданија

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

увјерених Вам чад обшчија матере нашеја свјатија Православнија Восточнија Цркве.

Покорњејше прошу Свјатост Вашу при њат моје увјерење в чувствах глубокаго почитанија к Вам и совершенној преданости.

Вашега Блаженства покорњејши слуга

Никанор,

митрополит новгородски и С. Петербургеки с. р.

22. Априља 1852. С. Петербург.

Записка о церковних принадлежностјях и утварних вешчах, жертвуемых Рускими монастырями и церквами в ползу разоренных Сербских церквей.

1. Церквеној утвари, как то: потиров, дискосов, звјездиц, бљудцев и других предметов, всего до 200 вешчеј разнога наименованија.

2. Воздухов, покровцев и других подобних им, шитих различных вешчеј до 1500 разнога наименованија.

3. Свјашченических и дјаконских риз и принадлежностеј к оним, всего од 1500 вешчеј разнога наименованија.

II.

Високопреосвјашчењешему *Никанору*, Митрополиту Новгородском и С. Петербургскому, Брату в Христје љубезњешему. В Карловце 20. Јулија 1852.

С величајшим умилением сердца пријах увједомление В. П. по поручении св. Правительствујушчаго всеросијскаго Синода под 22. Апр. т. г. мње братољубно сотвореное о дарованијах пострадавшим нашим церквам и људем в Росији принесених. Господ Бог, вес милосерд сиј, и всемилостивјејшее соизволение благочестивјејшаго Императора, јеже пригласити чад православнија Росијскија церкви к дјелом милосердија св. Синоду дарованое, и приглашение тое к православним чадам управлено бившее, и самое дјело милосердија бједним показанаго вознаградит божественую благодатију и богатоју својеју милостију. Аз же благодарју Бога сподоблшаго мја видјети сие утјешение скорбјашчим церквам и људем св. Синодом послаемое, и мољусја јему, что би пожертвованија сија јединовјерных братији у прав. нашеја церкви посцјешествовала во благоотносительно до распорја-

женији, и нихже увједомление от мене желаете, одолжена мја бити ошчущају, В. Пр. извјестовати, јако аз нужднија шаги в том уже сотворих чтоби пјењази и книги св. Синодом сјемо присланија, мње доставлени били; јегдаже раздјеление тјех ко концу приведетсја, потшчусја подробное осмотрение о како совершеном дјеле тогоже словутаго раздјеленија В. Пр. послати. А јеже касаетсја вешчеј в записце благовјерним Протоереем Рајевским мње доставленој напоминаемых, сија хотја не давно, обаче всја нам нужна сүт, того ради и тое будет нам во велие утјешение, ашче тија всја во јединое и скорое время в руки нашја пријти братољубно сотворите.

Јегда же на конец прошу днешњојже изјавити св. Правительствујушчому мое особноје високопочитание и тепљејшују благодарност о том искрење показаном и полно освидјетелствованом соучастију в бједствија здјешню православному церков нашу постигши умољају: вкупје и В. В. пријати увјерење о чувствјех моего сердечнаго почитанија и искренија љубве с нимиже пребивају.

Вашег Високопреосвјашченства покорњејши слуга и в Христје брат

Јосиф с. р.
патриарх.

Свршиће се.

ЛИСТАК.

Вести

Седнице автономних власти. Саборски је одбор одржао своје редовне седнице 23—28. о. м.

Арх. административни одбор одржаће данас 30. о. м. а конзисторија сутра 1. Октобра своју редовну седницу.

„Свештеничка реч“. У ствари покретања „Свештеничке речи“, листа, што га мисли свештенство карловачке митрополије од 1. Јануара идуће године покренути, у смислу закључка свештеничке конференције, одржане у Земуну 24. Јулија о. г., издали су у том погледу учесници на истом збору следећи проглас:

Браћо свештеници! Потписани свештеници, увиђајући преку потребу оснивања и издржавања једног потпуно самосталног и ни од кога независног свеште-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

ничког листа као заједничког органа укупног световног свештенства српске православне источне Митрополије Карловачке и држећи, да је крајње време, да се чује тим путем прави, слободни глас тога свештенства на јавном пољу рада око свестраног, а нарочито око автономног црквено-просветног напретка народа српског у оксегу ове Митрополије, — одлучили су једнодушно дана 24. јулија 1903. год. на свом братском збору у Земуну, да се у интересу напретка св. вере и цркве наше православне, као и у интересу напретка народа и свештенства нашег, оснује и издаје такав лист под именом „Свештеничка Реч“ као самосталан и независан орган српског православног световног свештенства у Митрополији карловачкој, са овим програмом:

1., „Свештеничка Реч“ ће на темељу узвишених, вечних и непроменљивих начела св. вере православне и спасоносне науке Христове, свом снагом будити, брижљиво неговати и утврђивати у народу српском чисте православне верске осећаје и здраву црквену свест и уливати му у срце и душу племенита чувства праве хришћанске побожности и моралности, те га тако приводити сретном задовољном и богоугодном животу и упућивати правилном схватању и вољном вршењу његових автономних права и дужности на црквено-просветном пољу.

2., Тежиће својски за тим, да скупи око себе целокупно световно свештенство наше Митрополије у једно заједничко, братско кодо, опасно чврстом свезом међусобне братске љубави, искренности и узајмног поверења; а одушевлено срдачном жељом и родољубивом тежњом, да на жртвеник добра св. цркве православне и среће народа српског радосно принесе сву своју добру вољу и све своје умне силе, те ће спремати земљиште и утирати пут што скоријем удружењу целокупног световног свештенства наше Митрополије у цели његовог усавршавања и што успешнијег вршења његових разноврсних црквено-пастирских дужности, а ради опште користи цркве и народа нашег.

3., Према узвишеном позиву и задатку световног свештенства у цркви и народу „Свештеничка Реч“ ће заузимати становиште изван страначких струја, које у нас постоје на автономном црквено-просветном пољу, те ће сва спорна питања посматрати и пресуђивати објективно и непристрасно и претресаће их једино са гледишта учења св. вере и цркве наше православне и са гледишта правих, истинитих, савремених потреба народних.

4., Искључујући свако странчарство из средине световног свештенства, »Свештеничка Реч« ће као миротворац духом помирљивости ступити међу завађену и на странке растргнуту браћу, да их на основу братске љубави и узајмног добровољног и родољубивог попуштања доведе до лепе слоге и споразума ради опшег добра и опште користи цркве и народа нашег.

5., Исто тако посредоваће, да се ублаже и уклоне све опреке и противности између народа, односно његовог представника црквено-народног Сабора с једне, и између више јерархије, односно св. Архијерејског Синода с друге стране, те да се сједињеним силама среди већ једанпут и утврди наша трошна и из темеља уздрмана црквено-просветна автономија.

6., Радиће живо на том, да се данашњи скучени и понижени положај и углед световног свештенства у автономној црквено-просветној организацији нашој законитим путем поправи и уздигне у корист напретка цркве и народа нашег.

7., Бориће се свим законитим средствима за потпуну, истиниту и стварну самосталност и независност народне црквено-просветне автономije против сваког штетног спољашњег утицања и мешања у њен делокруг, у границама постојећих темељних државних и земаљских закона и у границама државног права надзора.

8., Бориће се непрестано, да сваку верску заблуду и свако отступање од св. вере наше православне својим путем и начином сузбија и из средине народа нашег уклања и чисти,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

9., Настојаће, да се међуверски (интер-конфесионални) одношаји у Хрватској и Славонији путем земаљског законодавства уреде на темељу верске равноправности и једнакости.

10., Сматрајући народну основну вероисповедну школу покрај цркве другим главним стубом црквено-просветног живота, опстанка и напретка српског народа у овим покрајинама, — употребиће сва законита средства, да сепостојеће такве школе не само одрже и према савременим потребама и захтевима у сваком погледу унапреде, него да се по свима нашим црквеним општинама, где је год могуће, заведу и установе.

11., Стараће се, да се материјално стање световног свештенства и народног учитељства према захтевима времена на праведној основи уреди и поправи; а исто тако да им се мировина уредбом утврди и осигура.

12., Радиће живо на унапређењу материјалног благостања, на привредном и здравственом напретку народа нашег заузимањем за оснивање и распростирање земљорадничких и других корисних задруга по свима нашим општинама, упућивањем народа на непрекидни рад, разумну штедњу и умереност у свему, као и поучавањем народа на чување свога здравља као највећег блага на овоме свету.

13., Тражиће подесне путеве и начине, како да се искорењавају у народу укоренени зли обичаји и штетне навике, које га и материјално и морално упропашћују.

14., Доносиће са свих страна наше Митрополије тачне и верне извештаје о стању наших црквених општина у сваком погледу и стараће се, да се све опажене потребе, мане и недостатци својим путем и начином подмире, исправе и отклоне.

У листу ће се избегавати свака лична препирка, свако лично изазивање као поступак недостојан јавних раденика, образованих и родољубивих људи.

Такав заједнички лист и орган нашег световног свештенства не може се основати и одржати без жртава. С тога по-

зивамо сваког брата свештеника, који ову преку потребу оснивања и издавања заједничког самосталног и независног листа свештеничког увиђа и који је готов, да добру ствар и цркве и народа и свештенства нашег по могућности својих сила својски и с пуном вољом помогне, да нам се братски одазове уписом на једну или више деоница, од којих ће свака сносити по 100 круна.

Такове деонице могу се исплатити одједаред (до 15. новембра о. г.) или у 4 рате по 25 круна и то: I. рата 15. новембра 1903., II. рата 15. маја 1904., III. рата 15. новембра 1904. и IV. рата 15. маја 1905. Уписаним у чланство сматра се, ко са Приступницом прву рату на време пошље.

Новци и Приступница нека се шаљу врпеч. госп. *Сави Стојшићу*, окружном протопрезвитеру у *Панчево*. — Који не уплате целу деоницу (или деонице) у једанпут до 15. новембра ове године, дужни ће бити плаћати на неуплаћене рате 5% камате, почињући од 1. јануара 1904. год.

Лист ће се покренути, ако се постигне упис од 200 деоница.

Лист ће излазити од 1. јануара 1904. године једанпут недељно на једном табак у формату овога Прогласа, и стојаће на годину 8 круна, на $\frac{1}{2}$ године 4 круне на $\frac{1}{4}$ године 2 круне.

Деоничари ће плаћати претплату на лист засебно.

(Исправак.) У 17. броју је погрешно стављено, да је исти број изашао 15. Августа, а требало је стајати 15. Септембра.

Одговори уредништва.

Г. М. — у Славонији.

Радо бисмо примили Ваш допис у погледу учествовања ерпских свештеника на радикалском збору у Окучанима, и ако се у свему с Вама и не слажемо.

А за што га не можемо и не смемо примити, видићете већ.

Прво ћемо да Вам кажемо у чему се не слажемо с Вама. Не слажемо се с Вама у томе, да ерпски свештеник пре може бити члан сваке друге странке, само не радикалске. А не слажемо се

с тим нazorом с тога, што смо ми тврдо уверени и обведочени о томе, да српски свештеник треба пре свега да буде свештеник, и ако хоће то да буде, не остаје му времена и да мисли, а камо ли да буде члан које политичне странке и да се као такав мота по зборовима.

У осталом, код нас и нема правих политичних странака. Политичном странком могу се називати људи извесних начела, који имају своје посланике у земаљским саборима, у којима могу радити на остварењу својих начела. Без тога су као они генерали без војске.

Наше пак политичне странке немају ни једног свога посланика у земаљским саборима, и ако ико то знају све наше и досадашње и данашње странке, да се њихови „звучећи“ програми и не даду извести, који у осталом нису ни грађени да се изводе, него да у њима буде што више празних — звечехих фраза.

Да се идућа поколења не ће моћи довољно начудити и надивити, да се и због истих програма могла водити онако жестока борба између интелигентних синова једног народа, а бореће се странке око истих програма, хладнокрвно гледати, како нам народ пропада; о томе се не треба бринути!

Ви добро знате, како је и србијанско свештенство огрезло било у партизанству, те кад се освечило, како му то смета и угледу и њему самом и народу, одавно је лочело да га се отреса.

Данашњим је даном малени број, који и данас играју улогу у политичним странкама. Па и од тих мало, један по један увиђа да му нема места у политичним странкама, те их напушта.

Ових дана читасмо такву изјаву пароха Атанасија Поповића у Бабушници у широтском „Граничару“, у којој рече: „Дошао сам данас до потпуног свог убеђења, да свештеник не би требао бити члан ни једне политичке партије, које су до сад унеле у народ ништа друго, до само међусобну омразу и завист. И ја, као свештеник овим изјављујем, да од данас иступам из чланства либералне странке, којој сам до данас припадао. Зато молим своје личне познанике и пријатеље, да ме више не урачунавају ни у једну политичку партију, *јер ја као свештеник и проповедник мира, слоге и љубави од данас служућу само своје позиву, краљу и отаџбини.*“

Овако поп Таца, а наш поп Јован Магарашевић чепински, ког „Нови Србобран“ назва „новопеченим радикалом“, у свом одушевљењу за радикалску странку, јавно рече да ако радикална странка узбуде и на даље радила, као што је до сад радила,

да ће цело свештенство из свих крајева Славоније и Хрватске у њено се коло ухватити.

У Србији дакле свештенство иступа из радикалске и у опште из политичних странака, те се повраћа олтару, а код нас у карловачкој митрополији тек почиње да ступа у радикалску странку, а да се отуђује од олтара.

Да ли ће се та тврдња поп Јовина обистинити, или је рекавши то, помислио на речи песникове:

То ће тако можда бити,
А можда и не,
Утеха је што се о том
Барем мислит сме! —

показа ће будућност.

Свакако је то значајна појава, преко које се не сме ћутке прећи, да се свештенство раићског протопопијата у Пакрачкој епархији ово последње време тако јако одушевљава за радикалство, и да се знаће тој појави и узрок.

То би требало у толико пре учинити, што радикалство није тек у најновије време постало, него оно постоји код нас од времена Крунослава Јовића, који му је кумовао.

Не слажемо се с Вама ни у томе, што држите и тражите томе узрока у томе, да је свештенство раићског протопопијата, осоколила срећа поп Саве Стојковића и поп Јове Јовановића, који су као радикали дошли до угледна положаја, јер не верујемо, да сви могу очекивати да се и над њима осмешу њихова срећа.

Биће томе какав други узрок, ког би требало изнаћи.

Ми бисмо радо и о самом ступању поменутих свештеника у радикалску странку, као и о узроцима — по нашем схватању — коју више проговорили, ал нам је главом управник „Новог Србобрана“, као члан народно-школског Савета препречио свако писање о таким стварима и у опште свако полемисање са личностима и странкама, због чега не смемо ни Ваш допис да донесемо у листу, јер се бојимо, да он не ће и у њему наћи и пронаћи полемичног садржаја, те и опет жалити се на нас, како „Српски сион“ као званичан орган доноси и полемичне ствари.

Истина, до данас није ни једном правом слободном човеку пало на ум, да тврди, да се у званичним листовима не смеју у незваничном делу у пристојном тону критички претресати поједине ствари, па и полемисати са странкама и личностима, а најмање једном новинару, који има повода да се тужи, што му се не допушта да слободно изражује своје мисли; ал пошто управник „Новог Србобрана“, држи и тврди, да се званичан лист не сме упуштати

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.BS

у полемике са личностима и странкама, и пошто је тај његов назор усвојио и високославни народно-школски Савет; то му се морамо повиновати.

Да не мислите, да се само шалимо с Вама, ево нека Вас следећи акт о истинитости наше тврдње увери.

Бр. 359. 1903.

„Господин Светозар Прибичевић члан шк. Савета, истичући неумесност, да се званични лист упушта у полемику са појединим личностима и политичким странкама, као што то чини „Српски сион“ — предлаже усмено, да се у име школскога Савета умоли Његова Светост преузвишени г. Патријарх, да као власник „Српског сиона“ забрани њуредништву истога листа, да се у будуће има клонити сваке полемике са појединим личностима и политичким странкама.“

Предлог овај прихватити и одлуку ову Његовој Светости саопштити.

Из седнице срп. прав. народ.-школског Савета држане у Карловцима 30. Јула (12. Авг.) 1903.

ЕН. 171.
през. арх. — ех 1903.

Одлука ова саопштава се у доставерном препису Преч. господ. Димитрију Руварцу уреднику „Српског сиона“ ради знања и равнања.

У Карловцима 5/18. Септембра 1903.

Георгије с. р.
Патријарх.

Ову одлуку доносимо не само да се Ви уверите о истинитости горње наше тврдње, него да и остали поштовани читаоци „Српског сиона“ сазнаду, коме имамо захвалити — а за што, о том је било говора у овом листу —, да не смемо више полемисати са појединим личностима и странкама, а понајвише због тога, да вредни уредник „Митрополијског гласника“ не остане без хлеба, ако меродавни послушају „мудри“ савет „мудраца“ и „шалљивчине“, познатог са раздора међу наметнијом од себе браћом гдегод је служио, и чију нарав — што рекли његови претпостављени — „сваки, који је имао прилике шњиме дружити се, за *психолошку загонетку* сматрати мора“, и пијачарског разметала пред духонишцима, „да је штега за сваку потуру на исти званичан лист, који од силне тачности кроз 3 броја недоноси извештај власти, — т. ј. нар. школског савета, и то оне седнице у којој је донесена поменута забрана — која ради у истом месту“, и ако је „веселник“ требао бар то да зна, — кад већ не зна шта друго до ли да хвали, ради положаја и допуштеног дембелисања оне, које је годинама грдио и ружио,

— да „Митрополијски гласник“ није званичан орган нар. шк. Савета, него „Српски сион“, и да овај доноси само оне извештаје, који му се од надлежних власти доставе.

Припослано.*

У броју 212. „Нов. Србобрана“ нашао је онако по своју „Мали Радојица“ мене као дописника дописа са епарх скупштине горњо-карловачке, у 16. броју „Срп. Сиона“, па ме чак позивље „у име свештенства народног“, да му у року од 14 дана одговора дједем о том, како сам смио вријеђати „народно“ свештенство? Не зато што бих побојао се од „Радојице малог“, јер ни страшив нијесам одвише, већ истини за вољу и да станем на пут извртањима, одговарам ево ово:

Дед ми реци „Радојице мали“: шта разумијеваш ти под појмом народни свештеник?

Зар само оног у ту групу убрајаш ти свештеника, који пискарањем по новинама, лармом и виком при којекаквим састанцима пред масом народа, грдњом епископа својих и давањем епитетâ им свакојаким, стиче пред масом тсм популарности макар иначе у свом звању свештеничком слаб „војник“ био, макар иначе ни владања не био које свештенику доликује? Ако брацо таково свештенство зовеш ти „народним“, е онда си потрефио оно, што, хтједох рећи у допису свом!

Зато сам „Радојице“ и метнуо оно народно под козије ноге! Ал' ја видиш другачије схваћам то! Ја под именом свештеника народних разумјевам цркви својој вијерна и одана службеника и трудбеника, епископу свом вијерна и одана помоћника и сарадника, а народу свом истински оданог и трудољубивог пастира и учитеља, који ће здравом храном пћтати стадо своје, водити га срећи и напретку његову позитивним својим радом у цркви, у школи итд. па макар „у новине“ не шсао, макар одвише популаран и не био!

На оне прве т. ј. под „козиим ногама“ мишљах ја „Радојице мој“, а овијем пошљедњим свака част и хвала!

Видиш ли да изврћеш незвани бранпоче народног свештенства? Срећа је да богме наша, што су први у мањини и плод „новог духа времена“, док се у ове друге убраја све остало свештенство.

А не ваља ти ни она Радојице мој! гђе хоћеш, да ми подметнеш, да сам блатом се бацио на бановачко свештенство!

Та знам ја и без тебе, да у Банији има чести-

* За припослано не одговара уредништво.

тих свештеника доста и доста, но ја рекох, да ми је жао било виђети гђе се дијели и цијена свештенство то од већине свештенства у скупштини.

А у тој већини било је доста и бановачких свештеника. Што пак рече и остаде жив, да сам смјерао бановачко свештенство г. Епископу као непријатеље преставити, није вриједно делијо незвања ни да ријечи трошим и ти — ако си свештеник — мораш да у лицу поцрвениш, кад си у стању онако нешто недостојно подметнути ми!

Ја то свештенство, самозвани бранитељу, поштујем више можда него ти, а нити ја покудити нити ти похвалити кадар си свештенство то у очима његова епископа, који и без наших информација знаде шта чинити има.

А шта велиш за „вожда?“

Изгледа ми брацо, да имаш пуну торбу софизама и адвокатских доскочица!

Та тко је први него „вожд“ увео фини онај начин писања проти својим црквеним поглавицама, тко је њих чак и „мангушима“ назвао него „вожд?“

Па пореди де није ли се и наше на онострану новинство повело било за „вождем“, особито за вријеме избора за српски конгрес прошли, прибери де бројеве све из оног времена, испиши де све „титуте“ које су само нашег г. Епископа запале, па ћеш се уверити о том.

Не видиш ли „Радојицо мали“ да то не чине ни римокатолици ни протестанти, па ни сами Турци? На остало трабуњање не одговарам. Ти и твоје друштво докажете да је неодржању епарх. скупштине крив г. Епископ Михаило, па ћемо онда говорити даље.

Јест, ад' то вас боли баш! У будуће не изврћи незвати делијо, него чистином ступај, макар се и не могао похвалити увијек, „Радојицо мали!“

Скупштинар.

Послате књиге на приказ:

- 1) *Споменица о првом конгресу српских новинара* 1902. Београд 1903. највећа 8^о стр. 100.
- 2) *Основна писма стипендијских и других задужбина које стоје под управом и руковањем срп. прав. нар. црк. саборског одбора.* (Издање саборског одбора). Карловци срп. ман. штампарија 1903. 8^о 137 стр.
- 3) *Хронологија у пророка Данила. Александар Живановић.* (Прештампано из „Богословског гласника“). Карловци срп. ман. штампарија 1903. 8^о 32 стр.
- 4) *Фенелови разговори о речитости.* С фран-

цуског *Радослав М. Грујић.* (Прештампано из „Богословског гласника“). Карловци срп. ман. штампарија 1903. 8^о 82 стр.

Ојађеним срцем и болом у души јављамо свима својим рођацима, и познаницима да је у четвртак 28. авг. (10. септ.) т. г. у својој 63. години преминуо наш мили отац, односно таст

Кузман (Павле) Јанковић

парох риђички.

А у неизмерној тузи неможемо да неизјавимо своју најтоплију благодарност на указомом саучешћу свима уваженим пријатељима и познаницима покојниковим. Нарочито нека је особита хвала високопречасном господину Љубомиру Кунусаревићу окр. протопрезвитеру Сомборском, пречасној г. г. Милисаву Поповићу пароху Ст. Стапарском, Милутину Григоријевићу пароху Бајском, Берисаву Берићу администр. парох. Ставишићке, Николи Мидићу пароху Сантовачком, Димитрију Бокшану капелану Сомборском, часном господину Ђорђу Павковићу ђакону Сомборском, који на опелу чинодјејствоваше и до вечне куће покојника испратише. Особито нека је хвала како преч. г. Берисаву Берићу тако и преч. г. Николи Мидићу од којих први у храму божјем, а други над гробом покојниковим надгробно слово пуно утехе изговорише, и са покојником се у име своје и у име наше њежно опростише. Даље топло захваљујемо Високопреосвештеном господину Епископу накрачком Мирону на брвојавном писменом саучешћу, као и осталом околном и местном становништву, који без разлике вере и народности при упоку присуствоваше и велику тугу нашу тиме у неколико ублажише.

Свима нека је од срца хвала!

У Риђици 8. (21.) септембра 1903. год.

Ожалошћена породица.

Јавна благодарност.

На дан Успенија пресвете Богородице, прослављена је ове године слава у манастиру Ваздину на најсвечанији начин.

Да је ова слава тако свечано прослављена, највећа је заслуга Његовог Високопреосвештенства Господина епископа *Лукијана*, који је благоизволео на славу доћи и свечану архијерејску литургију одслужити.

С тога потписани настојатељ са братством за најпријатнију дужност сматра, Њег. Високопреосвештенству Г. еп. *Лукијану* и овим путем своју најтоплију благодарност изрећи.

Особиту благодарност изриче исто братство и високопеч. г. дру Георгију Летићу архимандриту-професору богословије, који је сакупљеном народу дивну и поучну проповед изговорио, која је на све, особито на присутне „богомољце“, јак утисак учинила.

Хвала славном председништву „Српске Матице“, што је 300 ком. поучних „Књига за народ“ ради распоклањања народу поклонило.

Хвала славној управи „српске манастирске штампарије“, која је у исту сврху 500 ком. слика Срба светаца поклонила.

Хвала нека је свима који су допринели да је ова слава свечано испала. Ми им од срца благодаримо, а Свемогући нека им њихове труде наплати

У манастиру Бездину 1. Септембра 1903.

Исак Дошен
Архимандрит са братством.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Број 917 ех 1903. К. з. 585.

79 1—2

СТЕЧАЈ.

Исписује се на мјесто пароха са платом II разреда у Пакрацу и уједно окружнога прото-презвитера протопрезвитерата пакрачког са заокружењем рескриптуалним условно, ако и док високи прав. срп. нар. црквени сабор наш не уважи представку епарх. скупштине пакрачке од 1892. г. у предмету повишења броја прото-презвитерата од четири на шест са новим заокружењем, у које би спадале све црквене општине садањег протопрезвитерата пакрачког, а к томе од протопрезвитерата ново-градишкога црквене општине: Кукуњевачка, Ловска, Суботска, Чаглићка и Рогољска, и то онда, када протопрезвитерат новоградишки остане упражњен. Рок је стечају 18. (31.) октобар 1903.

Молитељи имају своје са рескриптуалном квалификацијом и иначе ваљано обложене молбенице надлежним путем до горњег рока потписаној Конзисторији поднијети.

Из сједнице прав. срп. епархијске конзисторије у Пакрацу, 16. (29.) септембра 1903. г. држане.

Миرون с. р.
Епископ.

СТЕЧАЈ.

82 1—2

На учитељско место у Карлову, са платом 1000 круна год., од политичне општине; 80 круна за пошторну школу (кад буде на реду); 10 круна у име наушала; 2 јутра земље на коју прописане терете сам плаћа, (год. аренда 120—140

круна); у име свог огрева 2 хвата сламе, са прописаним станом и баштом и петогодишњи доплатак од 100 круна. Дужности су прописане; рок стечају и дан избора св. Параскева т. ј. 14. (27.) окт. т. г.

Из седнице школског одбора, држане у Карлову 21. септ. (4. окт.) 1903. год.

Омер Попов,
председник.

СТЕЧАЈ.

76 2—3

На основу решења славног Епарх. Школског Одбора будимског од 28. авг. (10. септ.) 1903. ЕШО. 161/зап. ех 1903. расписује се стечај на упражњено учитељско место у Срп. Титошу (Rács-Tóttós, Вагања м). Плата је следећа:

За редовну школу 600 К., за пошторну 80 К., 7¹/₂ ланаца ораће земље, 1¹/₂ ланац ливаде на коју учитељ порезу и еквивалент плаћа и 60 К дрварине и у сеоској шуми толико колико припада на земљу, слободан стан уз школу са 2 патосане собе, 2 кујне, подрумом, језтичаром и шталом и кућном баштом, од великог укопа 80 пот., од венчанице 80 пот.

Општина за сада има перовођу, ну у случају да се садашњи перовођа захвали или по својој служби одавде премести, учитељ ће имати за перовођство и рачуновођство 24 К годишње.

Дужности су школском уредбом прописане. Могу компетовати само оспособљени учитељи, који имају испит из мађар. језика. Изабрани је дужан приликом сваког богослужења певницу држати.

Рок стечају 19. окт. (1. нов.) 1903., када ће се и избор обавити. Изабрани је дужан одмах место заузети. Лична пријава узима се у обзир. Компетенти, који се желе лично пријавити, имају то на свој трошак учинити.

Из седнице месног школ. одбора држане у Срп. Титошу 8. (21. септ.) 1903. г.

Тодор Бошњак
председник.

К. 320/323. из 1903.

73 3—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на парохију у Канаку с плаћом 6. разреда. Компетенти ваља да поднесу инструисане молбе своје, прописаним путем, овој конзисторији до 18. (31.) октобра о. г.

Из седнице епарх. конзисторије, држане у Темишвару 19. августа (1. септ.) 1903.

Председништво.

Ad III. С. 540, 545. и 623./468. ex 1903. 80 1—1

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења места *учитељице женског ручног рада и кућарства* у српској учитељичкој школи *сомборској* овим се расписује стечај.

Молигељице имају доказати, да су Српкиње православне вере, да су у овој струци оспособљене односно испитане и да потпуно владају српским језиком.

У дужност изабране учитељице спадаће обављати стручну наставу у женском ручном раду и кућарству само у српској учитељичкој школи сомборској и то у прописаном броју часова.

Годишња је плата 1000 круна.

Прописно инструјисане молбенице имају се најдаље до 31. октобра (13. новембра) 1903. године поднети срп. прав. нар. школском савету у Карловцима.

Из седнице срп. прав. народног школског савета држане у Карловцима, 12. (25.) септембра 1903. године.

Председништво

срп. прав. нар. школског савета.

III. С. 469./зап. ex 1903.

81 1—1

С Т Е Ч А Ј.

Ради попуњења професорског места за педагошке науке: педагогику са повесницом педагогије, дидактику и методику са практичним вежбањем у српској учитељској и учитељичкој школи сомборској овим се расписује стечај.

Изабраном професору спадаће у дужност предавати горенаведене науке, а према приликама и други који предмет тако, да испуни седмично најмање 20 часова.

Са истим местом, ако је изабрани за горњу струку потпуно оспособљен гимназијски или препарандијски професор, скопчана је годишња плата од 2000 К, и станарина од 200 К, после сваких пет година успешне професорске службе годишњи доплатак од 200 К, а после тридесет година службовања мировина у износу постигнуте плате. Ако је постављени без прописане потпуне квалификације имаће плату од годишњих 1600 К.

На ово место могу компетовати они Срби и Српкиње православне вероисповести, који су стекли оспособљење за предавање гореспоменутих наука у којем универзитету или у којем вишем педагошском заводу или су те науке у тим заводима слушали; ну првенство имају за горњу струку оспособљени гимназијски или препарандијски професори. За случај ако таквих ком-

петената не би било, имаће постављени у року, који школски савет одреди, положити испит за професорско оспособљење.

Оспособљени ће се професор у смислу Школске Уредбе од 1872. год. сматрати за две године дана службовања као привремено постављен, а супленат се уопће поставља у привременом својству.

Молбенице своје, којима се имају приложити: крени лист, сведочанства о свршеним наукама, сведоџба о досадањем службовању и сведоџбе о религиозно-моралном и политичком владању — треба компетенти да поднесу срп. прав. нар. школском савету у Карловцима најдаље до 31. октобра (13. новембра) 1903. године.

Из седнице срп. прав. нар. школског савета, држане у Карловцима 12. (25.) септембра 1903. године.

Председништво

срп. прав. нар. школског савета.

К. 453. из 1903.

78 1—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај на једно, оставком упражњено место у стипендијској заклади Петра Божића са стипендијом од годишњих 300 круна.

На ту стипендију могу компетовати Срби источно-православне вере, припадници епархије Темишварске, који се уче у Карловачкој српској великој гимназији, на којој академији, или на којем универзитету.

Првенство имају оснивачеви рођаци, ако су источно-православне вере.

Са потребним сведоџбама о свршеним наукама, о имовном и здравственом стању, као и са крштеним листом молиоца снабдевене молбенице ваља поднети овој конзисторији до 19. октобра (1. новембра) о. г.

Епарх. конзисторија у Темишвару 9. (22.) септембра 1903.

Председништво.

С Т Е Ч А Ј.

77 2—2

Расписује се стечај на једно место учитељице овдашње срп. нар. школе.

Учитељица је плата 600 К, у готовом новцу, 1 л. земље у име пофторне школе, за огрев 2 хвата дрва и 2 хвата сламе. За земљу учитељица држ. порез плаћа.

Рок стечају истиче 5-ог октобра 1903. год. Кетфел, дана 7-ог септ. 1903. год.

Месни школски одбор.

К. 410/367. из 1903.

72 3—3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на место прото-презв. помоћника у Вел. Бечкерек у са годишњом плаћом од 1000 К. и 300 К. у име накнаде за половину сесије.

Компетенти ваља да поднесу инструисане молбенице своје, прописаним путем, до 18. (31.) октобра о. г. овој конзисторији.

Из седнице епарх. конзисторије, држане у Темешвару 19. августа (1. септ.) 1903.

Председништво.

Бр. 51./МШО. ех 1903.

68 3—3

СТЕЧАЈ.

На упражњено учитељско место у црквеној општини молској, епархија бачка, последња пошта Мол (Mohol) овим се отвара стечај.

Са овим учитељским местом скопчана је плаћа од 1000 круна, за повт. школу 40 круна, у име свог и школског огрева 182 круне, за чишћење школе 21 круну, у име паушала 20 круна и 1341⁰ оранице на коју политична општина порез и еквивалент плаћа, уз то стан према пропису 74. §. Шк. Уредбе од 1872. г. са баштом. Осим тога законом прописани петогодишњи доплатак од 100 круна када приспе, који може достићи највећу своту од 500 круна.

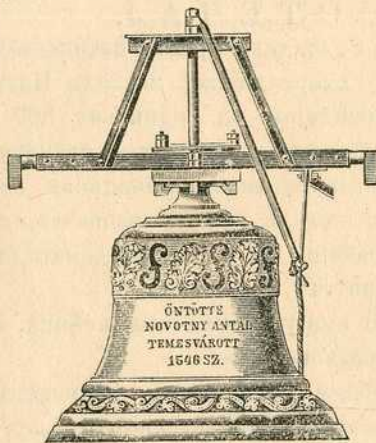
Дужности су прописане Шк. Уредбом од 1872. године. Рок је стечају шест недеља од првог уврштења његовог.

Из седнице м. шк. одбора ерп. правосл. цркв. шк. општине молске, држане 14. (27.) авг. 1903. године.

Сава Лудајић
перовођа.

Душ. Јосимовић
председник.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона,

која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре \int провиђена и зато имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначаје са звуком других по старој системи ливених звона од 408 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту. 18—25 ех 1903. Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваких 15 дана на 2 цела табака. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Поједини бројеви 20 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације у року од 15 дана шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 10 филира од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампарнице у Ср. Карловцима. 618. 1903

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА